

Marketing neprofitnih organizacija za zaštitu ugroženih vrsta

Labaš, Silva Kristina

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:317669>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

Silva Kristina Labaš

**Marketing neprofitnih organizacija za zaštitu
ugroženih vrsta**

Diplomski rad

Pula, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

Silva Kristina Labaš

**Marketing neprofitnih organizacija za zaštitu
ugroženih vrsta**

Diplomski rad

JMBAG: 0303057378, redoviti student

Studijski smjer: Marketinško upravljanje

Predmet: Neprofitni marketing

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Upravljanje marketingom

Mentor: izv.prof.dr.sc. Ariana Nefat

Pula, rujan 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za magistra ekonomije/poslovne ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom _____

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

Uvod.....	1
1. Globalno zagađenje	3
1.1. Globalno zatopljenje i klimatske promjene	3
1.2. Uzroci globalnog zagrijavanja.....	5
1.2.1. Glavni uzroci za globalno zagrijavanje.....	5
1.2.2. Pet glavnih uzroka globalnog zagrijavanja	7
1.2.3. Planetarne granice.....	10
1.3. Načini zaustavljanja globalnog zagrijavanja	13
1.4. Ciljevi održivog razvoja za smanjenje globalnog zatopljenja	15
2. Europska strategija biološke raznolikosti	17
2.1. Zaštite biološke raznolikosti.....	17
2.2. Europski zeleni plan.....	20
3. Neprofitne organizacije	23
3.1. Definicija neprofitnih organizacija.....	23
3.2. Volonterstvo u neprofitnim organizacijama.....	25
3.3. Pojam i opće odrednice prikupljanja sredstava (engl. fundraising)	26
4. Analiza neprofitnih organizacija za zaštitu ugroženih vrsta u svijetu	28
4.1. World Wide Fund	28
4.2. Four Paws	31
4.3. Big Cat Rescue	33
4.4. Panthera	35
4.5. Wildlife Warriors.....	37
5. Analiza neprofitnih organizacija za zaštitu ugroženih vrsta u Hrvatskoj	41
5.1. Aquarium Pula.....	41
5.2. Institut Plavi svijet	43
5.3. Beli Visitor Centre Cres	44

5.4. Javna ustanova Park prirode Velebit	46
6. Istraživanje zaštite ugroženih životinjskih vrsta u Hrvatskoj	47
6.1. Metodologija istraživanja	47
6.2. Rezultati istraživanja.....	47
7. Zaključak.....	63
Popis literature	65
Popis slika.....	69
Popis tablica	70
Popis grafikona.....	70
Prilog broj 1.....	71
Sažetak	74
Summary.....	75

Uvod

Čovjekova djelatnost u moderno vrijeme iznimno snažno utječe na prirodu, ali nažalost u negativnom kontekstu. Globalni sustav poremećen je gotovo na svim razinama, a problemi s onečišćenjem zraka, vode i tla već dugo postoje, no nažalost bez adekvatnog i primjenjivog rješenja. Industrija, promet, energetika i poljoprivreda koriste se sve većim količinama toksičnih spojeva koji ne utječu samo na prirodu nego i na ljude čime se neminovno narušava kvaliteta života i suživota s prirodom. Ugroženi su, ili čak nestaju, staništa te vrste i životinja i biljaka, a to se događa u cijelom svijetu, pa i u Hrvatskoj.

Svrha ovog diplomskog rada je istaknuti i strukturirati pozitivne značajke koje pravilno i ciljano korištenje marketinga kao alata može imati na rad neprofitnih organizacija, ali i na podizanje svijesti o važnosti očuvanja prirode i ugroženih vrsta kod svakog pojedinca i društva u cjelini. Cilj ovog diplomskog rada jest istražiti na koji način marketing može doprinijeti zaštiti okoliša i ugroženih vrsta na primjerima neprofitnih organizacija iz Hrvatske i iz svijeta.

Nakon uvoda slijedi prvo poglavlje koje objašnjava osnovne definicije vezane uz globalno zagrijavanje i onečišćenje te općenito trenutno stanje okoliša na svjetskoj razini. U ovom dijelu rada pokušava se pronaći mogući odgovori na pitanje 'Kako zaustaviti globalno zagrijavanje?' te daje pregled koje se inicijative i konkretne akcije provede na svjetskoj i europskoj razini kako bi se globalno zagrijavanje i zagađenje smanjilo.

U drugom poglavlju obrađuju se pojmovi i značaj vezan uz biološku raznolikost. Europska unija ulaže znatne napore u održavanje biološke raznolikosti i isti su detaljno razrađeni u ovom poglavlju. Europska komisija koristi razne alate i strategije u ostvarenju planova i ciljeva očuvanja biološke raznolikosti na području Europske unije, s ciljem da Europa postane prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. godine.

Problematika neprofitnih organizacija predmet je interesa trećeg poglavlja, a ono se usmjerava uglavnom na razlike između neprofitnog i konvencionalnog marketinga. To poglavlje istražuje marketing neprofitnih organizacija, analizu slučajeva nekih od najvećih organizacija u svijetu poput: BIG CATS i WWF.

Analize neprofitnih organizacija u svijetu i u Hrvatskoj obrađene su u četvrtom i petom poglavlju. U šestom poglavlju detaljno su analizirani rezultati prikupljeni anketom. Prikupljeni odgovori analizirani su ovom poglavlju te su doneseni zaključci o načinu na koji neprofitne organizacije u Hrvatskoj koriste marketing u svom poslovanje te na koji način im marketing služi za postizanje zadanih ciljeva u radu.

Pri razradi teme rada korištene su metode istraživanja, metode dokazivanja i metode apstrakcije. Osim njih, treba spomenuti metode studije slučaja i metode deskripcije. Istraživanju literature i obradi podataka poslužile su metoda analize i sinteze, induktivno-deduktivna metoda i metoda komparacije.

1. Globalno zagađenje

1.1. Globalno zatopljenje i klimatske promjene

Globalno zatopljenje, postupno zagrijavanje Zemljine površine, oceana i atmosfere, uzrokovano je ljudskom aktivnošću, prvenstveno izgaranjem fosilnih goriva koja ispuštaju ugljični dioksid, metan i druge stakleničke plinove u atmosferu. (Bradford, Pappas, 2017)

Trenutačna prosječna temperatura na svjetskoj razini viša je za 1,2 °C nego krajem 19. stoljeća. Svako pojedinačno od protekla tri desetljeća bilo je toplije od svih prijašnjih nakon 1850. godina, otkad postoje mjerenja temperature. Vodeći svjetski klimatolozi smatraju da su ljudske aktivnosti gotovo sigurno glavni uzrok zatopljenja koje se primjećuje od sredine 20. stoljeća. (WMO, 2021.)

Znanstvenici smatraju da je porast za 2 °C u odnosu na temperaturu iz predindustrijskog doba granična vrijednost nakon koje postoji mnogo veći rizik da će doći do opasnih i potencijalno katastrofalnih promjena okoliša na svjetskoj razini. Iz tog je razloga međunarodna zajednica prepoznala potrebu zadržavanja globalnog zatopljenja ispod 2 °C. (Europska komisija, 2020)

Percepcija i očekivanja mnogih je da će klimatski sustav koji se zagrijava utjecati na dostupnost osnovnih potrepština poput slatke vode, sigurnosti hrane i energije, dok će naponi za ispravljanje klimatskih promjena, u prvom redu prilagodbom i ublažavanjem, na sličan način informirati i oblikovati globalni program razvoja. Snažne su poveznice između klimatskih promjena i održivog razvoja. Siromašne i zemlje u razvoju, posebno najslabije razvijene zemlje, bit će među najpogođenijima i najmanje sposobne nositi se s očekivanim šokovima u njihovim socijalnim, ekonomskim i prirodnim sustavima.

Međunarodni politički odgovor na klimatske promjene započeo je na konferenciji Rio Earth 1992. godine, gdje je 'Rio Konvencija' uključivala usvajanje Okvira UN-a o klimatskim promjenama (UNFCCC). Ova je konvencija utvrdila okvir djelovanja usmjerenog na stabilizaciju atmosferskih koncentracija stakleničkih plinova (GHG) kako bi se izbjegla "opasna antropogena interferencija s klimatskim sustavom". (United Nations, 2015.) UNFCCC koji je stupio na snagu 21. ožujka 1994. godine, u današnje vrijeme ima gotovo univerzalno članstvo od 197 stranaka. U prosincu 2015. godine, u

Parizu, Francuska, sazvano je 21. zasjedanje Konferencije stranaka, na kojem je usvojen Pariški sporazum, univerzalni sporazum čiji je cilj zadržati rast globalne temperature u ovom stoljeću znatno ispod 2 °C, s ciljem poticanja napora da se porast temperature ograniči na 1,5 °C iznad predindustrijske razine. (United Nations, 2015.). Na žalost, to neće biti moguće, jer bi to značilo trenutavno zaustavljanje emisije stakleničkih plinova, što zbog postojećih tehnologija nije moguće. Svjetska meteorološka organizacija objavljuje stanje naše planete na zanimljivim slikama, za 2021. može se vidjeti na slici 1.

Slika 1. Svjetska meteorološka organizacija (The World Meteorological Organization, WMO)

Izvor: The World Meteorological Organization, <https://public.wmo.int/en/media/press-release/state-of-climate-2018-shows-accelerating-climate-change-impacts>

(Pristupljeno: 20.12.2020.)

Prošlo je 28 godina otkako je Svjetska meteorološka organizacija objavila prvo stanje klimatskog izvješća 1993. godine. Izvješće je pokrenuto zbog zabrinutosti u to vrijeme zbog predviđenih klimatskih promjena. Iako su se razumijevanje klimatskog sustava i računске snage od tada povećale, osnovna poruka ostaje ista, a sada se ima još 28 godina podataka koji pokazuju značajno povećanje temperature iznad kopna i mora, kao i druge promjene, poput porast razine, otapanje morskog leda i ledenjaka i promjene u obrascima oborina.

Izjava WMO-a o stanju globalne klime u 2018. godini, ističe rekordni porast razine mora, kao i izuzetno visoke temperature kopna i oceana tijekom posljednje četiri godine. Ovaj trend zagrijavanja traje od početka ovog stoljeća i očekuje se da će se nastaviti. Fizički znakovi i socio-ekonomski utjecaji klimatskih promjena ubrzavaju se dok rekordne koncentracije stakleničkih plinova tjeraju globalne temperature prema sve opasnijim razinama.

1.2. Uzroci globalnog zagrijavanja

1.2.1. Glavni uzroci za globalno zagrijavanje

Uzroci globalnog zagrijavanja kompleksni su i međusobno povezani, no smatra se da su staklenički plinovi glavni razlozi za globalno zagrijavanje. Neki plinovi u Zemljinoj atmosferi djeluju slično kao staklo u staklenicama – zadržavaju sunčevu toplinu i onemogućavaju da se vrati nazad u svemir. Do stakleničkih efekata dolazi jer Zemljina atmosfera sadrži plinove poput vodene pare, ugljičnog dioksida, metana i dušičnog oksida, njih nazivamo staklenički plinovi. (Europska komisija, 2020.)

Iako ugljični dioksid prima najviše medijske pažnje kao čimbenik odgovoran za globalno zagrijavanje, vodena para zapravo je najzastupljeniji staklenički plin u atmosferi. Možda je manja komponenta atmosfere, ali njegova povećana koncentracija pridonosi trendu zagrijavanja, prema NASA-i. Ljudi pogoršavaju problem siječom

drveća koje apsorbiraju ugljikov dioksid i dodavanjem drugih stakleničkih plinova u smjesu iznad onih koji ulaze kroz prirodne procese.

Mnogi od tih plinova prirodno su prisutni, ali ljudskim aktivnostima u atmosferi se povećavaju koncentracije nekih od njih, a posebno (Denchak, 2016.):

- ugljikovog dioksida (CO₂)
- metana
- dušikovog oksida
- fluoriranih plinova

CO₂ je staklenički plin koji najčešće nastaje kao posljedica eksploatacija fosilnih goriva te je uzrok 63% globalnog zatopljenja koje su uzrokovali ljudi. Njegova je koncentracija u atmosferi trenutačno je 40% viša nego na početku industrijalizacije. (Europska komisija 2020.)

Drugi staklenički plinovi ispuštaju se u manjim količinama, ali zadržavaju toplinu mnogo učinkovitije nego CO₂, a u nekim su slučajevima i tisuću puta jače. Metan je odgovoran za 19% globalnog zatopljenja koje su uzrokovali ljudi, a dušikov oksid za 6%. (Europska komisija, 2020).

Uzroci porasta emisija stakleničkih plinova jesu (Europska komisija, 2020);

- „Izgaranjem ugljena, nafte i plina oslobađaju se ugljikov dioksid i dušikov oksid.
- Krčenje šuma (odšumljavanje): apsorpcijom CO₂ iz atmosfere stabla pomažu pri reguliranju klime. Stoga se sječom stabala gubi taj koristan učinak i ugljik koji bi bio pohranjen u stablima ispušta se u atmosferu i pojačava efekt staklenika.
- Povećan uzgoj stoke: krave i ovce proizvode velike količine metana dok probavljaju hranu.
- Iz gnojiva koja sadrže dušik oslobađa se dušikov oksid.
- Fluorirani plinovi imaju vrlo snažan učinak zagrijavanja, do 23 000 puta veći nego CO₂. Srećom, oni se ispuštaju u manjim količinama, a propisima EU-a osigurava se da te količine budu sve manje.“

1.2.2. Pet glavnih uzroka globalnog zagrijavanja

Možemo prepoznati pet glavnih uzroka globalnog zagrijavanja koji slijede u podjeli (Deziel, 2019.):

1. Varijacije u intenzitetu Sunca

Zemlja toplinu prima od Sunca, pa je razumno sumnjati da je matična zvijezda jedan od razloga globalnog zatopljenja. Iako se količina energije koja dolazi sa Sunca razlikuje i možda je u prošlosti bila odgovorna za zagrijavanje, NASA i Međuvladin odbor za klimatske promjene (IPCC) taj su razlog isključili kao uzrok trenutnog trenda zagrijavanja. Prosječna energija koja dolazi od Sunca općenito ostaje konstantna od 1750. godine, a zagrijavanje se ne događa ravnomjerno u cijeloj atmosferi. Gornji se sloj zapravo hladi jer donji sloj postaje topliji.

2. Industrijska djelatnost

Od industrijske revolucije ljudi izgaraju fosilna goriva kao što su ugljen i nafta za energiju koja oslobađa ugljični dioksid u atmosferu. Četvrtina od toga odnosi se na toplinsku i električnu energiju, dok je druga četvrtina na ostale industrijske procese i transport, što uključuje automobile, kamione, vlakove i zrakoplove na benzinski ili dizelski pogon. Druga polovica energije koristi se za razne druge svrhe, uključujući poljoprivredu, proizvodnju cementa i proizvodnju nafte i plina. Ovi postupci također oslobađaju i druge stakleničke plinove, poput metana i CFC-a, iako je koncentracija CFC-a opala otkako je njihova uporaba zabranjena 1988. godine.

3. Poljoprivredna djelatnost

Poljoprivredne prakse koje proizvode hranu za ljude na zemlji još su jedan od ljudskih uzroka klimatskih promjena. Korištenjem komercijalnih i organskih gnojiva oslobađa se dušikov oksid, moćan staklenički plin. Metan, još jedan važan staklenički plin, dolazi iz mnogih prirodnih izvora, ali i iz probavnog sustava stoke uzgajane za proizvodnju mesa, kao i od razgradnje otpada na odlagalištima i izgaranja biomase.

4. Krčenje šuma

Povećana potražnja za mesom i mliječnom govedom dovela je do stvaranja stočne hrane u inače pošumljenim područjima. Sječa drva i papira te krčenje za biljnu proizvodnju također zahtijeva sječu stabala, ponekad ilegalno. Jedno zrelo stablo apsorbira čak 48 kilograma ugljičnog dioksida svake godine, a prema jednoj procjeni svake se godine posječe 3,5 do 7 milijardi stabala. Prema časopisu Scientific American, krčenje šuma odgovorno je za 15 posto stakleničkih plinova u atmosferi.

5. Zemljina vlastita petlja povratnih informacija

Kako se atmosfera zagrijava, ona može zadržati više vode, koja je već sada najzastupljeniji staklenički plin. To stvara povratnu spregu koja ubrzava globalno zagrijavanje. Također stvara više oblaka, kišnih oluja i drugih simptoma klimatskih promjena. Na polovima zagrijavanje atmosfere topi ledeni pokrivač izlažući vodu koja je manje reflektirajuća od leda. Voda upija sunčevu toplinu, a oceani također postaju topliji zbog toga.

Na slici broj 2 je prikazani graf koji je predstavio Svjetsku meteorološku organizaciju, graf prikazuje kako klimatske promjene utječu na čovječanstvo, životinje, promjenu klime i planet.

Slika 2. Svjetska meteorološka organizacija

Izvor: Svjetska meteorološka organizacija; <https://public.wmo.int/en/media/press-release/state-of-climate-2018-shows-accelerating-climate-change-impacts>

Pristupljeno: 20.12.2020.

Izjava o klimatskim promjenama, World Meteorological Organization, uključuje doprinose nacionalnih meteoroloških i hidroloških službi, široke zajednice znanstvenih stručnjaka i agencija Ujedinjenih naroda. U njemu su detaljno navedeni rizici i utjecaji povezani s klimom na ljudsko zdravlje i dobrobit, migracije i raseljavanje, sigurnost hrane, okoliš i ekosustavi oceana i kopna. Također katalogizira ekstremne vremenske uvjete širom svijeta. Izloženost poljoprivrednog sektora klimatskim ekstremima prijeto povratom dobitaka postignutih u zaustavljanju pothranjenosti. Novi dokazi pokazuju kontinuirani porast gladi u svijetu nakon dugotrajnog pada, prema podacima koje su prikupile agencije Ujedinjenih naroda, uključujući Organizaciju za hranu i poljoprivredu i Svjetski program za hranu. Procijenjeno je da se u 2017. godini broj pothranjenih povećao na 821 milijun, dijelom zbog jakih suša.

1.2.3. Planetarne granice

Planet zemlja ima ograničene resurse i časopis Science je svrstao devet najvažnijih resursa koji su bitni za održivi život na zemlji. Objavljuje ažurirano istraživanje, gdje govori kako smo prešli četiri od ukupno devet planetarnih granica koje su objašnjene dalje u radu. Ovaj rad je razvoj koncepta planetarnih granica, koji je prvi put objavljen 2009. godine. (Planetary boundaries, 2015)

Devet planetarnih granica jesu: (Planetary boundaries, 2015.)

1. „Klimatske promjene
2. Promjena integriteta biosfere (gubitak biološke raznolikosti i izumiranje vrsta)
3. Stratosfersko oštećenje ozona
4. Zakiseljavanje oceana
5. Biogeokemijski tokovi (ciklusi fosfora i dušika)
6. Promjena kopnenog sustava (na primjer krčenje šuma)
7. Korištenje slatkovodnih voda
8. Atmosfersko aerosolno opterećenje (mikroskopske čestice u atmosferi koje utječu na klimu i žive organizme)
9. Uvođenje novih cjelina (npr. organske onečišćujuće tvari, radioaktivni materijali, nanomaterijali i mikroplastika)“.

Rad potvrđuje izvorni skup granica i pruža ažuriranu analizu i kvantifikaciju nekoliko njih. Četiri od devet planetarnih granica sada su pređene kao rezultat ljudske aktivnosti. Te četiri granice su: klimatske promjene, gubitak integriteta biosfere, promjena kopnenog sustava i promijenjeni biogeokemijski ciklusi.

Dvije od njih, klimatske promjene i integritet biosfere, znanstvenici nazivaju "temeljnim granicama". Značajna promjena bilo koje od ovih granica jezgre dovela bi do odvođenja Zemljinog sustava u novo stanje. (Bradford, Pappas, 2017.)

"Prelazak granice povećava rizik da bi ljudske aktivnosti mogle nehotice odvesti Zemljin sustav u mnogo manje gostoljubivo stanje, šteteći naporima za smanjenje siromaštva i dovodeći do pogoršanja dobrobiti ljudi u mnogim dijelovima svijeta,

uključujući bogate zemlje", kaže Lead autor, profesor Will Steffen, istraživač u Centru i Australijsko nacionalno sveučilište, Canberra. "U ovoj novoj analizi poboljšali smo našu kvantifikaciju mjesta u kojem se nalaze ti rizici." (Bradford, Pappas, 2017.)

Znanost pokazuje da ovih devet procesa i sustava reguliraju stabilnost i otpornost Zemaljskog sustava - interakcije kopna, oceana, atmosfere i života koji zajedno pružaju uvjete o kojima ovisi život na planetu.

Istraživanje se temelji na velikom broju znanstvenih publikacija koje kritički procjenjuju i poboljšavaju istraživanje planetarnih granica od izvorne publikacije. Potvrđuje izvorni skup granica i pruža ažuriranu analizu i kvantifikaciju nekoliko njih, uključujući cikluse fosfora i dušika, promjenu kopnenog sustava, upotrebu slatke vode i integritet biosfere.

Iako okvir zadržava iste procese kao i 2009. godine, dva od njih dobila su nova imena kako bi bolje odražavala ono što predstavljaju, a drugi su sada također procijenjeni na regionalnoj razini.

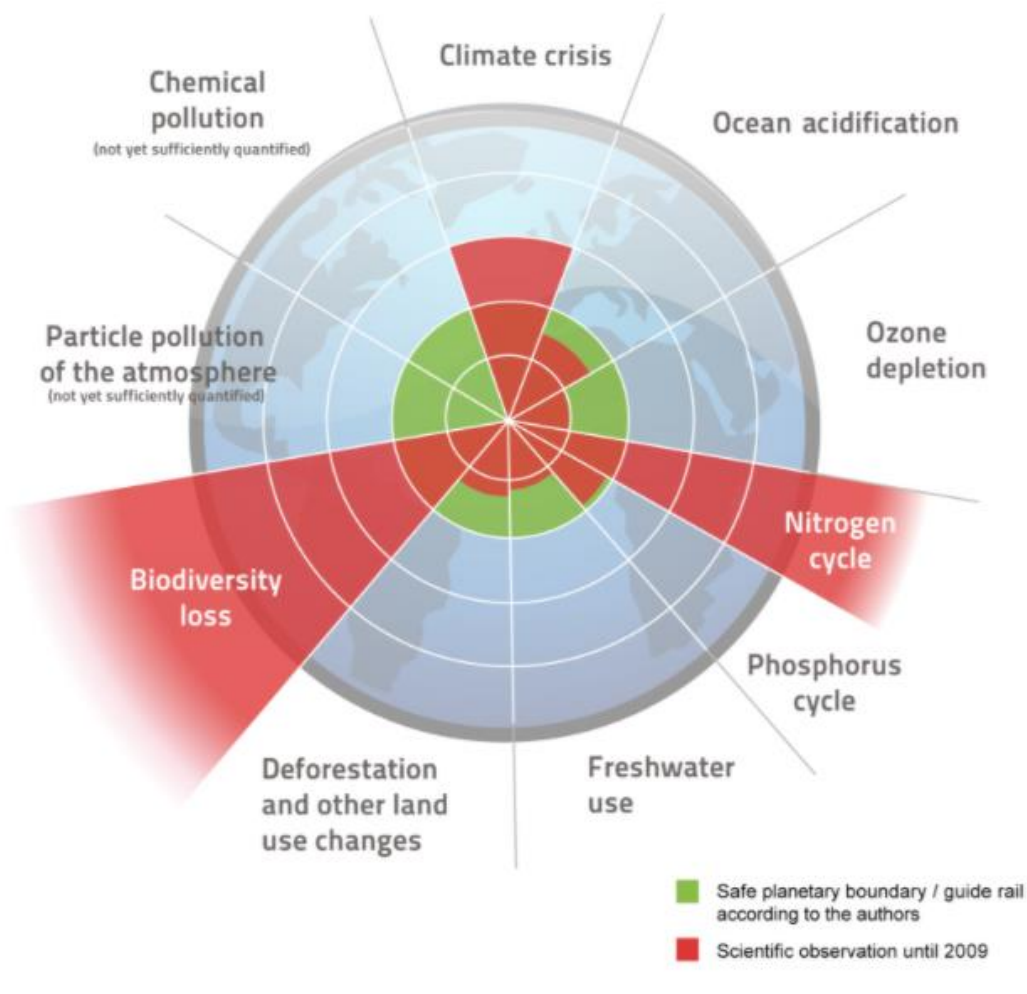
"Gubitak biološke raznolikosti" sada se naziva "Promjena integriteta biosfere". Biološka raznolikost je vrlo važna, ali okvir sada naglašava utjecaj čovjeka na funkcioniranje ekosustava. Kemijsko onečišćenje dobilo je naziv "Uvođenje novih cjelina", kako bi pokazalo na činjenicu da ljudi mogu na brojne načine utjecati na Zemljin sustav putem novih tehnologija. (Planetary boundaries, 2015)

"Onečišćenje otrovnim sintetičkim tvarima važna je komponenta, ali moramo biti svjesni i drugih potencijalnih sistemskih globalnih rizika, poput ispuštanja radioaktivnih materijala ili nanomaterijala", "Vjerujemo da ta nova imena bolje predstavljaju opseg i opseg granica" kaže Sarah Cornell, koordinatorica istraživanja planetarnih granica u Centru. (Bradford, Pappas, 2017.)

Uz globalno agregirane planetarne granice, sada su razvijene granice na regionalnoj razini za cjelovitost biosfere, biogeokemijske tokove, promjenu kopnenog sustava i upotrebu slatke vode. Trenutno se može uspostaviti samo jedna regionalna granica (južnoazijski monsun) za atmosfersko aerosolno punjenje.

Na sljedećoj slici broj 3, prikazano je grafički kako odnos planetarnih granica i stvarnog stanja izgledaju prema devet planetarnih granica.

Slika 3. Granice planeta

Izvor: Planetary Boundaries, <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2015-01-15-planetary-boundaries---an-update.html?fbclid=IwAR1I9kc8UUL641GQyA7BAfziYyOKcwy7oA1ZRho2ZOq844uUXYQP5jmJ8KM> (Pristupljeno: 20.4.2021.)

Na slici 2, je prikazano devet planetarnih granica; klimatske promjene, promjena integriteta biosfere (gubitak biološke raznolikosti i izumiranje vrsta), stratosfersko oštećenje ozona, zakiseljavanje oceana, biogeokemijski tokovi (ciklusi fosfora i dušika), promjena kopnenog sustava (na primjer krčenje šuma), korištenje slatkovodnih voda, atmosfersko aerosolno opterećenje (mikroskopske čestice u atmosferi koje utječu na klimu i žive organizme) i uvođenje novih cjelina. Crveno je označeno koje su granice pređene (Gubitak biološke raznolikosti, klimatska kriza,

ciklus dušika i zakiseljavanje oceana), mora se pronaći održivi način kako ih očuvati. Može se činiti da rad iznosi sumornu poruku. Međutim, autori ističu i njegovu drugu stranu. Ovo znanje pruža izvrsnu priliku da se stvari promjene.

"Planetarne granice ne određuju kako se ljudska društva trebaju razvijati, ali mogu pomoći donositeljima odluka definiranjem sigurnog operativnog prostora za čovječanstvo", kaže koautorica Katherine Richardson iz Centra za makroekologiju, evoluciju i klimu Sveučilišta u Kopenhagenu.

"Očito je da su različita društva tijekom vremena vrlo različito pridonijela trenutnom stanju na zemlji. Svijet ove godine ima ogromnu priliku da se pozabavi globalnim rizicima i to pravednije. S pravom ambicijom, ovo bi moglo stvoriti uvjete za dugoročni ljudski prosperitet unutar planetarnih granica." (Planetary boundaries, 2015).

1.3. Načini zaustavljanja globalnog zagrijavanja

Globalno zagrijavanje mora se smanjiti, a osim gospodarskih subjekata, odgovornost je djelomično i na pojedincima. Neki od načina kako svaki pojedinac može dati svoj doprinos je smanjenje otpada vode, smanjenje konzumacije mesa i biranje vozila s uštedom goriva.

Uz stalni rast potražnje za proizvedenom robom i zaštitu okoliša pod koordiniranim napadima, nikada nije bilo važnije vrijeme da proizvođači ozbiljno sudjeluju u onečišćenju zraka. Tvornice prelaze na korištenje vjetra, sunca i voda da bi dobile potrebnu energiju za proizvodnju. Proizvođači moraju održavati zrak čistim i zdravim. Neki od najučinkovitijih načina za smanjenje i sprečavanje industrijskog onečišćenja zraka iz tvornica su biomasa i geotermalni sustavi. Oni su prihvatljivi posrednici - oni stvaraju neke onečišćivače zraka, ali u znatno nižim razinama od prirodnog plina - a posebno pogone na ugljen. U slučajevima kada nije moguće odmah preći na čistu energiju, neki se proizvođači okreću raznim tehnologijama kako bi uništili onečišćenje zraka na izvoru prije nego što uđe u atmosferu zemlje. Ove tehnologije smanjenja ukidaju najrazornije onečišćivače zraka i smanjuju ekološki otisak proizvodnih mjesta. Dostupno je nekoliko mehanizama koji pružaju ovu funkcionalnost, ali nisu svi učinkoviti za svaku onečišćujuću tvar. Neke od relevantnih tehnologija uključuju (Altenergymag, 2020.):

- „Katalitički oksidanti: Ovi strojevi koriste visoke temperature i kemijske katalizatore kako bi zagađivače zraka pretvorili u njihove sastavne spojeve, koji se tada mogu neškodljivo osloboditi.
- Regenerativni toplinski oksidanti: Uz RTO, tvornice prenamjenjuju industrijsku otpadnu toplinu kako bi uništile onečišćujuće tvari unutar mreža izmjenjivača topline.
- Rotacijski koncentratori: Kao što im samo ime govori, rotacijski koncentratori rotiraju se velikom brzinom kako bi odvojili onečišćenje zraka u hidrofobni medij, gdje ga oksidans uništava.“

Agencija za zaštitu okoliša preporučuje proizvođačima da identificiraju sirovine i aditive koji sadrže krom, živu i olovo i zamijene ih neopasnim biocidnim alternativama. Na taj način se održavaju poželjna svojstva uklanjanja bakterija ovih proizvoda bez rizika za zdravlje i kvalitetu zraka koji predstavljaju teški metali. (Altenergymag, 2020.)

Otprilike 10% američke potrošnje energije odlazi na uzgoj, preradu, pakiranje i otpremu hrane, ali alarmantno je da od ukupne kupljene količine hrane, oko 40% samo završi na odlagalištu otpada tj. ne konzumira se. Budući da su proizvodi za uzgoj stoke među proizvodima s najvećim resursima, konzumiranje obroka bez mesa može napraviti veliku razliku u potrošnji energije.

Pametni automobili, poput hibrida i potpuno električnih vozila, štede i gorivo i novac. Cilj je da do 2025. godine većina automobila i lakih kamiona u prosjeku voze 54,5 milje po galonu goriva, čime bi se postiglo značajna ušteda goriva u odnosu 2011. godinu kada se s jednim galonom goriva moglo voziti samo 28,3 milje. Time bi se i pojedinačna potrošnja na gorivo smanjila u prosjeku za 80 milijardi dolara te bi se u pola smanjila automobilska emisija zagađenja. (Denchak, 2016.)

Štednja vode u svakodnevnom načinu života, osim što doprinosit očuvanju tog vrijednog resursa, smanjuje i onečišćenje ugljikom. Potrebno je mnogo energije za pumpanje, grijanje i pročišćavanje vode, stoga kraće tuširanje, smanjenja potrošnja vode prilikom ostale osobne higijene te korištenje uređaja s oznakom WaterSense neki su od načina kako se može postići štednja vode u svakom kućanstvu. EPA (Environmental Protection Agency) procjenjuje da bi se, ako se u samo jedan od svakih 100 američkih domova ugradi vodovodni uređaj, uštedjelo oko 100 milijuna

kilovat-sati električne energije godišnje, uz dodatno izbjegavanje 80.000 tona zagađenja zbog globalnog zagrijavanja. (Denchak, 2016.)

1.4. Ciljevi održivog razvoja za smanjenje globalnog zatopljenja

Ciljevi održivog razvoja (engl. Sustainable Development Goals, SDG) su održivi razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjosti bez ugrožavanja buduće generacije. SDG su uspostavljeni za promjenu svijeta sa zemljama članicama UN-a koje uključuju 193 zemlje. Svjetski poziv na akciju za zaustavljanje siromaštva, zaštitu planeta i osiguranje da svi ljudi uživaju mir i prosperitet do 2030. godine. Primjenjuju se na sve nacije i znače, jednostavno, osigurati da nitko ne ostane zanemaren. (United Nations, 2015.)

Danas odjel za ciljeve održivog razvoja, Ujedinjenih naroda za ekonomska i socijalna pitanja (United Nations Department of Economic and Social Affairs, UNDESA) pruža značajnu potporu i izgradnju kapaciteta za ciljeve održivog razvoja i njihova povezana tematska pitanja, uključujući vodu, energiju, klimu, oceane, urbanizaciju, promet, znanost i tehnologija, Globalno izvješće o održivom razvoju (Geographical Studies of Development and Resource, GSDR), partnerstva i male otočne države u razvoju. Odjel za održivi razvoj (The Division for Sustainable Development Goals, DSDG) igra ključnu ulogu u evaluaciji provedbe Agende 2030. u cijelom sustavu UN-a te u aktivnostima zagovaranja i informiranja u vezi s ciljevima održivog razvoja. Da bi Agenda 2030. postala stvarnost, široko vlasništvo nad ciljevima održivog razvoja mora se pretvoriti u snažnu posvećenost svih dionika provedbi globalnih ciljeva. DSDG želi pomoći u olakšavanju ovog angažmana. (United Nations, 2015.)

Kada je UN krenuo s idejom ciljeva održivog razvoja 2015. godine imali su 9 ciljeva i dodali su još 8 te na slici 4 je prikazan prepoznatljiv logo konačnih 17 ciljeva.

Slika 1. 17 ciljeva održivog razvoja

Izvor: SDG, <https://sdgs.un.org/goals> (Pristupljeno: 20.12.2020.)

Na slici je prikazano 17 Ciljeva održivog razvoja koje su donijele zemlje članice Ujedinjenih naroda te još 193 zemlja članica UN-a. Trenutni ciljevi se odnose na razdoblje do 2030. godine, koju su 2015. godine usvojile sve države članice Ujedinjenih naroda. Ciljevi pružaju zajednički nacrt mira i prosperiteta za ljude i planet, sada i u budućnosti. Ujedinjeni narodi prepoznaju da ukidanje siromaštva i drugih neimaština moraju ići ruku pod ruku sa strategijama koje poboljšavaju zdravstvo i obrazovanje, smanjuju nejednakost i potiču gospodarski rast - sve dok se bore protiv klimatskih promjena i rade na očuvanju naših oceana i šuma.

2. Europska strategija biološke raznolikosti

2.1. Zaštite biološke raznolikosti

Pod pojmom biološke raznolikost smatra se sveukupnost živih organizama iz svih izvora; kopnenih, morskih i ostalih vodenih ekosustava te iz svih staništa kojima pripadaju, uključujući raznolikost unutar vrsta, među vrstama te svih ekosustava. Ekosustavi i njihove vrste odrađuje nezamjenjive biološke zadaće na cijelom planetu, te je pretpostavka da ukoliko se ekosustav na bilo koji način izmijeni, postoji mogućnost da neće moći izvršavati ili neće izvršavati na isti način i u istom obimu neke od svojih izravnih zadaća. Biološka raznolikost također ima važnu edukacijski, inspiracijsku, rekreacijsku i estetsku vrijednost. (Bruyninckx, 2020.)

Ukratko navedene biološke zadaće koje izvršavaju ekosustavi su zaštita područja od erozije tla, poplava i drugih štetnih vremenskih uvjeta, smanjenje rizika od lokalnih i globalnih klimatskih promjena, održavanje zdrave ravnoteže plinova u atmosferi, recikliranje hranjivih tvari, oprašivanje biljaka, kontrola zagađivača i nadziranje zdravlja okoliša.

Zaštite biološke raznolikosti dobila je na velikoj važnosti s pojavom pandemije Covid-19 virusa koja je zahvatila cijeli svijet u prvoj polovici 2020. godine. Pandemija je pokazala važnost održivih lanaca opskrbe te ulaganje u zaštitu prirode i obnovu ekosustava kao presudnih stavak za gospodarski oporavak nakon pandemije.

Europska Unija je prepoznala važnost očuvanja biološke raznolikosti: „EU je spremna pokazati ambiciju da zaustavi gubitak biološke raznolikosti i na 15. sastanku Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti pomogne dogovoriti i usvojiti transformativni globalni okvir za period nakon 2020. godine. Ta će strategija također biti središnji element plana EU-a za oporavak.“ (CSR Europe, 2020.)

Tijekom govora predsjednice Europske komisije Ursule von der Leyen na konferenciji stranaka pod UNFCCC-om za 2019. godinu, predstavljen je Europski zeleni plan (engl. European Green Deal), koji je opisan kao nova europska razvojna strategija čiji je glavni cilj da Europa postane prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. godine. Jedno od glavnih političkih područja u Europskom zelenom planu je „Održiva mobilnost – promocija održivijih sredstava prometa“. (Europska komisija, 2019.)

Dodatno, Europski zeleni plan fokusira se na povezanost biološke raznolikosti i poljoprivrednog zemljišta, povećanje broja šuma te poboljšanje njihovog zdravlja i otpornosti, obnova dobrog okolišnog stanja morskih ekosustava smanjenje onečišćenja te održivo korporativno upravljanje.

Podržavanje i usmjeravanje poljoprivrednika prema prelasku na potpuno održive poslovne prakse jedan je od načina za postizanjem veće sinergije poljoprivrede s očuvanjem biološke raznolikosti. Kako bi podržala dugoročnu održivost i prirode i poljoprivrede, Europski zeleni plan usklađen je s novom strategijom Europske Unije 'Od polja do stola' te novom Zajedničkom poljoprivrednom politikom. Europska komisija planira 2021. godine ažurirati 'Tematsku strategiju za zaštitu tla EU' te će predložiti 'Strategiju za šume' u skladu sa širim ambicijama biološke raznolikosti i klimatske neutralnosti. Europska komisija će predložiti novi akcijski plan za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava do 2021. godine. (CSR Europe, 2020.)

Ograničenjem kretanja i zatvaranjem stanovništva uslijed pandemije korona virusa ukazalo je na važnost zelenih urbanih prostora za ljudsko fizičko i mentalno zdravlje. Komisija će 2021. godine uspostaviti EU Platformu za ekološko ozelenjivanje gradova pod novim 'Sporazumom o zelenom gradu' u koju će biti uključena 53 grada. Kao dio ambicije Komisije o nultom zagađenju za čisti okoliš bit će predstavljena nova EU 'Strategija za održivu uporabu kemikalija', zajedno s 'Akcijskim planom za nulto zagađenje zraka, vode i tla'. (Bruyninckx, 2020.)

Plan za obnovu prirode u Europskoj Uniji obuhvaća (CSR Europe, 2020.):

- „Obrnut je trend u padu broja oprašivača (insekti, ptice, šišmiši).
- Rizik i uporaba kemijskih pesticida smanjeni su za 50%, a upotreba opasnijih pesticida smanjena je za 50%.
- Najmanje 10 % poljoprivrednih površina nalazi se u krajobraznim obilježjima visoke raznolikosti.
- Najmanje 25 % poljoprivrednog zemljišta je pod upravom organskog uzgoja, a primjena agroekoloških praksi značajno se povećava.
- U EU je zasađeno tri milijarde novih stabala, u potpunosti poštujući ekološke principe.

- Značajan napredak postignut je u sanaciji onečišćenih zemljišta.
- Obnovljeno je najmanje 25 000 km rijeka slobodnog toka.
- Smanjenje od 50% u broju vrsta s Crvenog popisa, koje su ugrožene od invazivnih, stranih vrsti.
- Gubici hranjivih tvari iz gnojiva smanjuju se za 50%, što rezultira smanjenjem upotrebe gnojiva za najmanje 20%.
- Gradovi s najmanje 20.000 stanovnika imaju ambiciozan plan urbanog ozelenjavanja.
- Kemijski pesticidi se ne koriste na osjetljivim područjima kao što su gradske zelene površine EU.
- Kako bi se postigao dobar ekološki status, znatno su smanjeni negativni utjecaji na osjetljive vrste i staništa, uključujući i morsko dno koje je ugroženo zbog ribolova i iscrpljivanja mora.
- Prilov vrsta zabranjuje se ili smanjuje na razinu koja omogućuje obnavljanje i o čuvanje vrsta.“

Kako bi se osiguralo da okolišni i društveni interesi budu u potpunosti ugrađeni u korporativne, poslovne strategije, Europska komisija planira kroz 2021. godinu predstaviti novu inicijativu o održivom korporativnom upravljanju. Ova inicijativa, koja bi mogla biti u obliku zakonodavnog prijedloga, odnosit će se na brigu za ljudska prava i zaštitu okoliša te dubinsku provjeru u gospodarstvenim lancima vrijednosti na proporcionalan način, ovisno o veličini kompanije. Za suočavanje s gubitkom biološke raznolikosti i obnovu ekosustava bit će potrebna značajna javna i privatna ulaganja. Komisija će ojačati svoj okvir za dokazivanje biološke raznolikosti, koristeći kriterije utvrđene u okviru taksonomije EU na odgovarajući način, kako bi osigurala da financijska sredstva EU podržavaju ulaganja u biološku raznolikost. (Bruyninckx, 2020.)

2.2. Europski zeleni plan

Europski zeleni plan inicijativa je da se Europska unija učinim održivom; isto se može postići pretvaranjem klimatskih i okolišnih izazova u mogućnosti, a tranziciju učiniti pravednom i uključivom za sve.

Djelovanje u području klimatskih promjena u središtu je europskog zelenog plana, paketa raznih mjera: od ambicioznog smanjenja emisija stakleničkih plinova do ulaganja u najsuvremenija istraživanja i inovacije te očuvanja prirodnog okoliša Europe.

Prve inicijative za djelovanje u području klime u okviru zelenog plana uključuju, (European Commission, 2020.):

- „europski propis o klimi, kako bi se cilj klimatske neutralnosti do 2050. ugradio u pravo EU-a
- europski sporazum o klimi, kako bi se građani i svi segmenti društva uključili u djelovanje u području klime
- plan za klimatske ciljeve do 2030., kako bi se neto emisije stakleničkih plinova dodatno smanjile za najmanje 55 % do 2030. godine“

Do lipnja 2021. godine Europska komisija će preispitati sve relevantne instrumente politike i prema potrebi predložiti njihovu reviziju kako bi se dodatno smanjile emisije stakleničkih plinova.

Do kraja 2021. godine komisija bi trebala donijeti novu, ambiciozniju strategiju EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama, kojom će se unaprijediti razvoj otpornosti na klimatske promjene i mjera za otpornost, prevenciju i pripravnost te osigurati da poduzeća, gradovi i pojedinci mogu pitanje klimatskih promjena uključiti u svoje prakse upravljanja rizicima. U izradu nove strategije bit će uključene informacije primljene putem javnog savjetovanja.

Na međunarodnoj razini Europska unija nastavit će voditi međunarodne pregovore kako bi prije Konferencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama u Glasgowu u studenom 2021. godine svoje ambicije povećale i zemlje s najvišim razinama emisija. (European Commission, 2020.)

Europski zeleni dogovor pruža akcijski plan za potaknuti učinkovito korištenje resursa prelaskom na čisto, kružno gospodarstvo kojem je cilj obnoviti biološku raznolikost i smanjiti zagađenje.

Plan opisuje potrebna ulaganja i dostupne alate za financiranje te objašnjava kako osigurati pravedan i uključiv prijelaz. EU želi biti klimatski neutralna do 2050. godine. Postizanje ovog cilja zahtijevat će djelovanje svih sektora gospodarstva, uključujući (Le Den, Bruyère, Dubois, Garcia-Borreguerro, Bary, 2020.):

- „ulaganje u ekološki prihvatljive tehnologije
- podrška industriji za inovacije
- uvođenje čistih, jeftinijih i zdravijih oblika privatnog i javnog prijevoza
- dekarbonizacija energetskeg sektora
- osiguravajući energetske učinkovitije zgrade
- suradnja s međunarodnim partnerima na poboljšanju globalnih ekoloških standarda“

EU će također pružiti financijsku podršku i tehničku pomoć onima koji su najviše pogođeni prelaskom prema zelenom gospodarstvu, što se naziva mehanizam pravednog prijelaza. Pomoći će mobilizirati najmanje 100 milijardi eura tijekom razdoblja 2021. - 2027. u najviše pogođenim regijama. (Europska komisija, 2019.)

Slika broj 5 prikazuje ruku koja predstavlja čovječanstvo te kako se određenim postupcima može utjecati na ishod planeta Zemlje.

Slika 2. Globalno zagađenje

Izvor: We need to rethink everything we know about global warming, <https://www.israel21c.org/we-need-to-rethink-everything-we-know-about-global-warming/> (Pristupljeno: 20.12.2020.)

Lijeva strana prikazuje zanemarivanje i zagađenje, a desna kada čovječanstvo radi odluke koje su u skladu s ekološkim sistemima te samim time i čovječanstvo i Zemlja žive u simbiozi. Izraelska svemirska agencija i francuski Nacionalni centar za svemirske studije udružili su se kako bi razvili nove satelite koji će pomoći u pružanju preciznije dijagnoze i prognoze Zemljine klime, a glavni istražitelj bio je Rosenfeld. Trenutno znanstvenici predviđaju porast temperature od 1,5 do 4,5 stupnjeva Celzija do kraja 21. stoljeća. Čovječanstvo se mora ozbiljno pitati kakav život želi u budućnosti.

3. Neprofitne organizacije

3.1. Definicija neprofitnih organizacija

„Marketing neprofitnih organizacija je skup aktivnosti kojima se osmišljava i pospješuje planiranje, provedba, distribucija i komuniciranje djelovanja organizacija koje ostvaruju neki određeni javni interes, ali im osnovna svrha postojanja nije ostvarivanje profita.“ (Pavičić, J., 2003.). Svojim osnivačima neprofitna organizacija ne donosi profit. U principu neprofitna organizacija donacije koristi samo za financiranje svog rada. Neprofitna organizacija također može koristiti primljene donacije da održi svoje aktivnosti. (Bossard, 2019.)

Mnoge neprofitne organizacije imaju puno zajedničkog s profitnim organizacijama i koriste slične poslovne taktike i tehnike upravljanja za upravljanje svojim poduzećima. (Kenton, 2020.) Neprofitne organizacije nastaju podnošenjem podzakonskih akata ili statuta ili oboje u državi u kojoj očekuju djelovati. Činom osnivanja stvara se pravna osoba koja omogućava da se organizacija prema zakonu tretira kao zasebno tijelo (korporacija) i da sklapa poslovne ugovore, oblikuje ugovore i posjeduje imovinu kao što to mogu pojedinci ili profitne korporacije.

Neprofitne organizacije ne vode se ostvarenjem dobiti, ali moraju donijeti dovoljno prihoda da bi slijedile svoje društvene ciljeve. One mogu prikupljati novac na različite načine. To uključuje prihod od donacija pojedinačnih donatora ili zaklada, sponzorstvo korporacija, državno financiranje, programi, usluge ili prodaja robe i ulaganja. (Simkovich, 2017).

Uobičajena zabluda o neprofitnim organizacijama jest da njima u potpunosti upravljaju dobrovoljci. Većina neprofitnih organizacija ima osoblje koje radi za tvrtku, možda koristeći volontere za obavljanje neprofitnih usluga pod vodstvom plaćenog osoblja. U mnogim se zemljama neprofitne organizacije mogu prijaviti za status oslobođene poreza, tako da sama organizacija može biti izuzeta od poreza na dohodak i drugih poreza. (Simkovich, 2017).

Jedna od aktivnosti neprofitnih organizacija je dobrobit životinja, bilo divljih ili pitomih, uzgojenih ili kućnih ljubimaca. Životinje su različitih vrsta, ali sve su podjednako važne za održavanje prirodne ravnoteže. Pošteno postupanje prema njima nije uvijek

stvarnost, što izaziva strastveni odgovor aktivista iz cijele zemlje. Organizacije u Hrvatskoj poput Društva životinja najboljih prijatelja i Ljudskog društva promiču i olakšavaju zdravlje i dobrobit svih životinja, posebno onih koje su prevladale zlostavljanje i druge poteškoće. Ovdje predstavljene organizacije izvrsno rade na spašavanju i zaštiti nevinih životinja kako bi mogle prevladati slučajeve viktimizacije i okrutnosti te u konačnici voditi sretan i zdrav život s odgovornim vlasnicima ili sa svojim prirodnim staništem kao sigurnim utočištem od nevolje. (Bossard, 2019.)

Djelotvorno funkcioniranje svih onih organizacija koje su važne za opstanak društva osigurava kvalitetan menadžment. Značajan je ne samo za neprofitne organizacije, već za društvo u cjelini, a odnose se na raznovrsne društvene usluge koje pokrivaju ključna životna područja od obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi preko kulture, religije, sporta, politike do raznih civilnih udruga i zaklada. Danas je poznato da neprofitne organizacije postižu izvrsnost postignuće svoje društvene misije kada menadžment djelotvorno obavlja svoje aktivnosti odnosno kada se menadžerski proces odvija planirano, sustavno i efikasno. Posljedica takvoga menadžmenta su rezultati koji doprinose društvu, razvijaju kvalitetu društvenih odnosa i ostvaruju pozitivan društveni utjecaj te stvaraju dobro-uravnoteženo društvo koje ima usklađene odnose države, tržišta, civilnog društva i obitelji. Uspješno provođenje menadžmenta neprofitnih organizacija znači strateški planirati razvoj organizacije, izgradnju primjerene organizacijske strukture, odgovorno i profesionalno vođenje organizacije te upravljanje zaposlenicima i volonterima, ali kvalitetno mjerenje rezultata. (Marić I., 2018.)

Okolina neprofitnih organizacija je više kompliciranija od okoline profitnih organizacija. Nekim utjecajnim snagama poput socijalnih, ekonomskih i političkih uvjetovanosti organizacije se u pravilu bezuvjetno prilagođavaju, dok druge poput tehnološke veličine, lokacije, zaposlenika i strukture oblikuju same organizacije te je znatno lakše promijeniti njihov utjecaj. Preduvjeti za postizanje uspješnosti neprofitnih organizacija su poznavanje vanjskih i unutarnjih organizacijskih čimbenika te prilagođavanje globalnim trendovima. Stoga je detaljna i sustavna analiza poslovnog okruženja dio strategije kojom neprofitne organizacije definiraju buduće aktivnosti i započinju ozbiljno menadžersko djelovanje. (Marić I., 2018.)

Budućnost neprofitnih organizacija je neupitna jer su utemeljene radi neke društvene misije, one su važne za uravnoteženost u društvu, suprotno organizacijama koje su

utemeljene isključivo na profitu. Neprofitne organizacije u novije vrijeme zahtijevaju kvalitetan menadžment, teže profesionalizmu i izvrsnosti te primjenjuju inovativne metode i različite poslovne tehnike. Mnogo novih područja djelovanja neprofitnih organizacija i novi oblici traže veći spektar djelovanja, kao na primjer zaklade, zadruge, socijalne samoposluge i ostale. (Marić I., 2018.) Kako bi budućnost neprofitnih organizacija bila bolja, potrebna je dobra suradnja između svih sektora te uvođenje socijalnog poduzetništva u područje neprofitnih organizacija.

3.2. Volonterstvo u neprofitnim organizacijama

Volontiranje je aktivnost koju odrađuje pojedinac svojom slobodnom voljom te osobnim izborom i motivacijom, bez želje za financijskom dobiti i u organiziranom okruženju. U najširem smislu može se reći da volontirati znači besplatno služiti kroz aktivno uključivanje u društvo s ciljem proaktivnog iniciranja promjena u tom društvu. Postoje različite definicije volonterstva i volontiranja, ali se može slobodno reći kako je u svojoj biti volonterski rad neplaćeno, nekarijističko, neprofitno, slobodno izabrano djelovanje koje se javlja u različitim oblicima.

Iako su neprofitne organizacije relevantne s makroekonomskog stajališta, one u osnovi nisu usmjerene na gospodarstvo. Njihovi primarni ciljevi ravnaju se socijalnim, političkim, kulturnim, ekološkim, religioznim ili medicinskim motivima; ekonomske veličine najčešće su popratne pojave koje se radije prihvaćaju kao nužno zlo nego što ih se uključuje u sustav ciljeva. S obzirom na to, bitna se zadaća praćenja i nadzora u neprofitnim organizacijama sastoji u tome da se utvrdi učinak i učinkovitost djelovanja neprofitnih organizacija u obliku središnjih indikatora uspješnosti te ih poveže s informacijama iz sustava internoga troškovnog računovodstva. (Halfar B., 2015.)

Svaki volonter i organizacija koja angažira volontere, imaju svoja prava i obveze koji se često definiraju i zakonom o volonterstvu. Tako je npr. Zakon o volonterstvu Republike Hrvatske (NN 58/07, 22/13, 84/21), donesen kako bi se osiguralo društveno okruženje povoljno za dobrobit volonterstva, spriječile moguće zloporabe, zaštitilo volontere i organizatore volontiranja te kako bi se na zakonskoj razini uredio položaj svih pravnih i fizičkih osoba uključenih u organizirano volontiranje. Zakonodavac je volontiranje definirao kao „dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću

dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen ovim Zakonom (Narodne novine, 58/07, 22/13, 84/21), bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje”. (Radalj M., 2018.) Neprofitne organizacije često se u svom poslovanju oslanjaju na rad volontera koji su njihov iznimno važan resurs. Volonteri su osobe koje vjeruju u ostvarenje njezina cilja i u to ulažu svoj rad i slobodno vrijeme bez dobivanja ikakve naknade. Oni je podržavaju kroz evente, marketing, donacije i mnoge druge aktivnosti. Zbog svih ovih razloga njihov je doprinos radu udruge neprocjenjiv.

Organizator volontiranja pravna je osoba koja spaja volontere s volonterskim organizacijama. Riječ je o organiziranju volontiranja pri kojem organizator volontiranja posreduje između volontera i korisnika volontiranja. Zakonodavac propisuje da su to pravne osobe kojima stjecanje profita nije primarna svrha. „Organizatori volontiranja mogu biti udruge i javne ustanove, zaklade, fondacije, sindikati, vjerske i turističke zajednice, ali i državna tijela te tijela lokalne uprave i regionalne samouprave.“ (Radalj M., 2018.). Zakonom su definirani i drugi termini vezani uz volontiranje; uvjeti volontiranja, dužnosti i prava volontera i organizatora volontiranja, osnovna načela te donošenje Etičkoga kodeksa volontera. (Radalj M., 2018.)

3.3. Pojam i opće odrednice prikupljanja sredstava (engl. fundraising)

U definiranju prikupljanja sredstava potrebno je poći od toga da neprofitne organizacije, kako bi ostvarile svoje ciljeve te ispunile misiju postojanja i osigurale stabilan rast u budućnosti, trebaju prihod. (Alfirević N., Pavičić J., Najev Čačija LJ., Mihanović Z., Matković J., 2013.)

Prema Andreasenu i Kotleru, resursi koji su nužni neprofitnim organizacijama mogu se podijeliti u tri glavne kategorije:

1. „financijski resursi
2. osoblje (zaposlenici i volonteri)
3. prihodi od proizvoda i usluga.“

Uspješnost neprofitnih organizacija temelji se na ostvarenju ciljeva i uvelike ovisi o uspješnosti prikupljanja sredstava, pri tome ne umanjujući vrijednost ostalih resursa koji su neprofitnim organizacijama prijeko potrebni u radu. Posve je jasno da su

donatori jedan od ključnih dionika neprofitnih organizacija. U praksi se većina autora i neprofitnih organizacija za prikupljanje sredstava služi engleskom inačicom: fundraising. (Andreasen, A. R.; Kotler, P)

Iz perspektive neprofitne organizacije postoje dva pristupa donatorima;

1. transakcijski pristup prikupljanje sredstava za pojedinačne akcije bez namjere održavanja odnosa s donatorima nakon obavljene „transakcije” i
2. strateški pristup koji podrazumijeva uspostavljanje dugoročnih odnosa. Iako taj pristup u početku možda ne donosi planirane prihode, ali u konačnici se dugoročno isplati zbog produljenja zainteresiranosti donatora.

Potrebno je istaknuti razliku između pojmova donatora i sponzora koji se u praksi često poistovjećuju iako je riječ o bitno različitim procesima. Sponzorstvo je davanje robe, novca ili imovine uz očekivanje protuusluge (protučinidbe). Kako u sponzorstvu postoji protučinidba, potrebno je potpisati ugovor o sponzorstvu da bi se zakonski regulirao odnos ugovornih stranaka. Sponzor daje novac, robu ili usluge, a primatelj zauzvrat reklamira njegov proizvod/uslugu na društvenim medijima odnosno, na reklamnim panoima na priredbama, sportskim terenima, dresovima, u pisanim materijalima, knjigama i drugim mjestima. (Andreasen, A. R.; Kotler, P)

4. Analiza neprofitnih organizacija za zaštitu ugroženih vrsta u svijetu

Organizacije za zaštitu životinja zabrinute su za zdravlje, sigurnost i psihološku dobrobit pojedinih životinjskih vrsta. Skloništa za životinje, bilo općinske agencije s neprofitnim partnerstvima ili privatne, neprofitne organizacije, oslanjaju se isključivo na donacije javnosti kako bi obavile svoj važan posao. U nastavku su navedene i analizirane jedno nekih većih i poznatijih neprofitnih organizacija u svijetu.

4.1. World Wide Fund

World Wide Fund for Nature je vodeća globalna neprofitna organizacija za zaštitu prirode. Rade u brojnim zemljama širom svijeta pomažući ugroženim vrstama i njihovim staništima. Također su usredotočeni na klimatske promjene i na to kako one utječu na Zemlju i njene stanovnike. Princ Charles postao je predsjednikom WWF-a UK tijekom 50. godišnjice, 2011. Princ Charles se doživotno zalaže za zaštitu životinja i za okoliš. Dijeli vjerovanje u važnost zaštite prirodnog svijeta kako bi buduće generacije mogle napredovati. Dao je svoj glas da podigne profil mnogih aspekata WWF rada. Na primjer, prisustvovao je i govorio na svjetskoj premijeri serije, Naš planet 2019. dao je snažan uvod u uvodno predavanje Živi planet u Kraljevskom društvu 2016. Snimio je nekoliko nadahnjujućih poruka u znak podrške godišnjem događaju Sat Zemlje. A njegova sposobnost da sazove korporacije na Forests Business Forumu 2015. pomogla je osigurati da je događaj stvorio vitalnu poslovnu potporu za kampanju za šume. (WWF, 2021.)

WWF-UK su članovi organizacije Fit for the Future - mreže od više od 600 ljudi iz 102 organizacije iz neprofitnog sektora i šire. Njezini članovi rade zajedno kako bi svoje organizacije učinili klimatski prihvatljivima, prilagodljivima i otpornima. Mrežu vodi tim koji uspostavlja veze između članova kako bi mogli dijeliti znanje i iskustvo. Djeluje na principu da, češće nego ne, rješenje već postoji kad je riječ o tome da zgrade, zemljište i cijele organizacije postanu održiviji. Pripazi se na 3 R – smanjti, ponovno upotrijebiti i reciklirati (Engl. reduce, reuse, recycle). Potiče se osoblje da smanji potrošnju materijala kao prvi prioritet, a zatim teže ponovnoj upotrebi materijala gdje god je to moguće, a kada stvari moraju biti bačene, reciklirati što je više moguće. WWF radi na očuvanju ugroženih vrsta, zaštiti ugroženih prostora i rješavanju globalnih prijetnji

planetu. Velik dio rada odnosi se na zaštitu ugroženih životinja u divljini - uključujući tigra, nosoroga i velike majmune - ali nemaju iskustva ili stručnosti da se bave pitanjima koja se odnose na životinje u zatočeništvu. Na WWF stranici se može donirati novac za ugrožene životinje o kojima organizacija brine. (WWF, 2021.) U nastavku je slika broj 6 gdje je prepoznatljiv logo WWF-a.

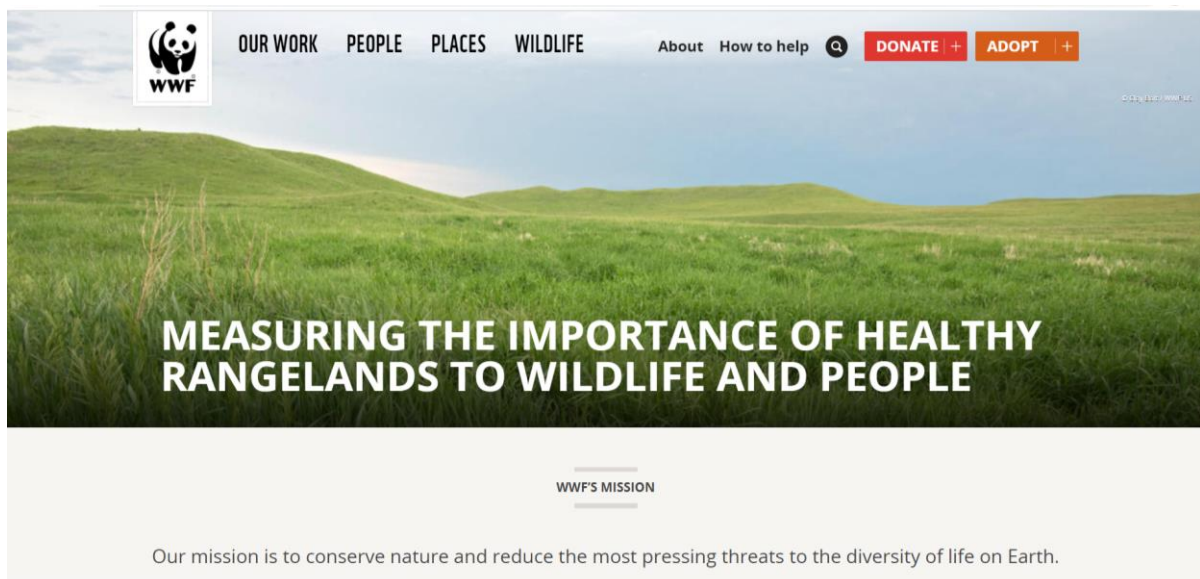
Slika 3. Logo WWF-a

Izvor: WWF, <https://www.worldwildlife.org/>, (pristupljeno: 22.4.2021)

Na slici broj 7 je prikazana stranica WWF-a.

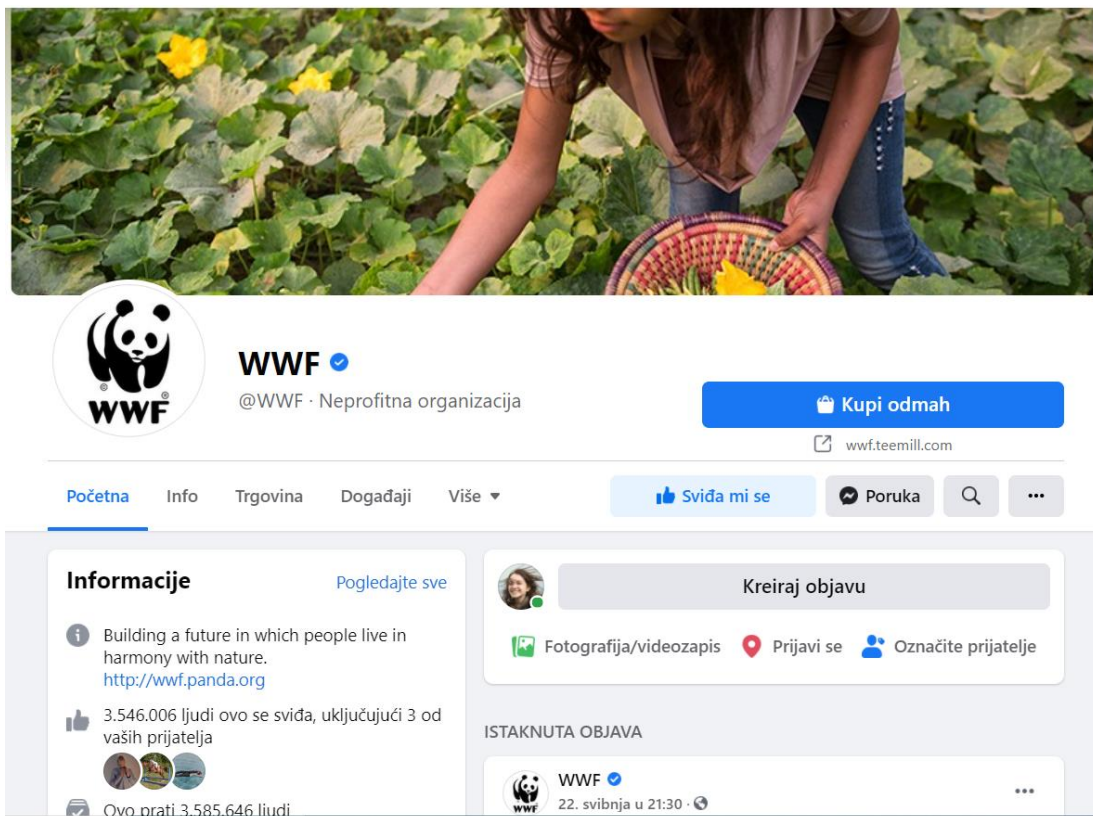
Slika 4. Službena stranica WWF-a

Izvor: WWF, <https://www.worldwildlife.org/>, (pristupljeno: 22.4.2021)

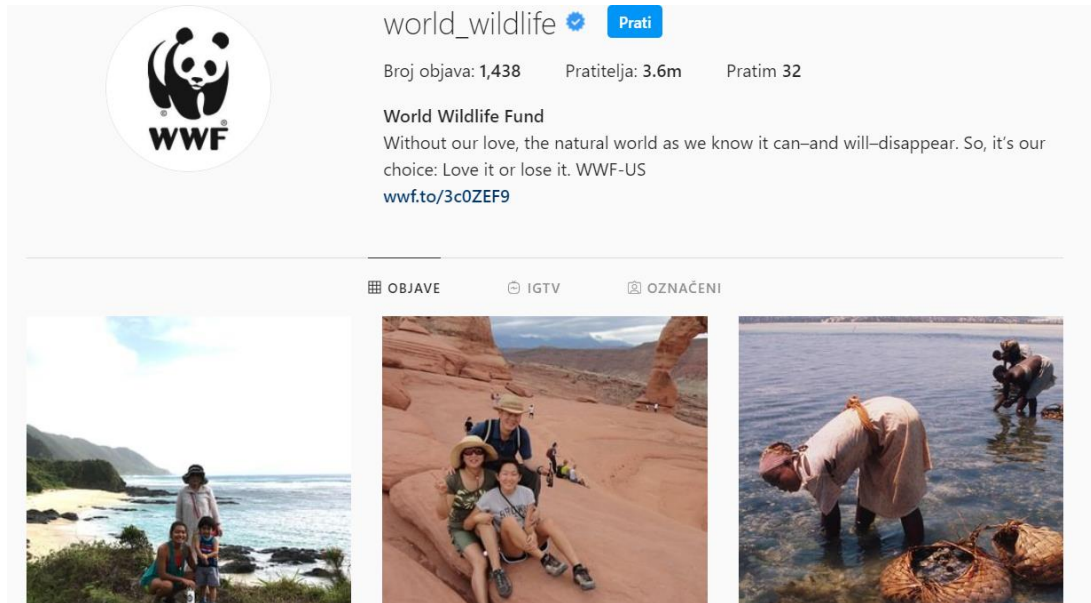
Na službenoj stranici WWF-a se mogu vidjeti sve aktivnosti organizacije. Stranica je pregledna i sve je lako dostupno. Odmah na početku su objavljene zadnje aktivnosti koje su imali te imaju dodatne ikonice s kojima se može doći do WWF socijalnih mreža. WWF društvene mreže su prikazane u nastavku na slici broj 8.

Slika 5. Službena Facebook stranica WWF-a

Izvor: WWF, <https://www.facebook.com/WWF/>, (pristupljeno: 22.4.2021)

Slika 6. Službena Instagram stranica WWF-a

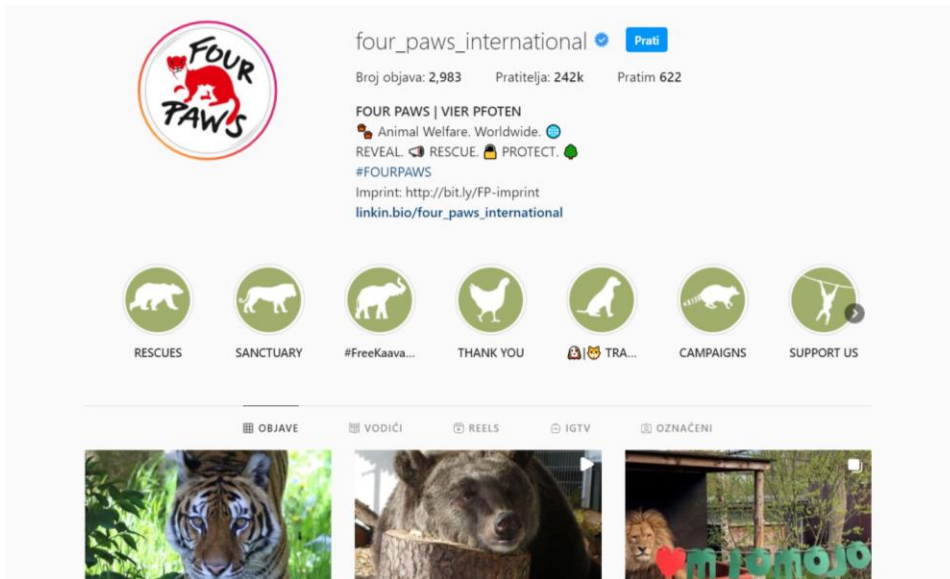
Izvor: WWF, <https://www.instagram.com/wwf/>, (pristupljeno: 22.4.2021)

Na slikama se vidi da na Instagram stranici imaju 3,6 milijuna pratitelja iz cijelog svijeta, a na Facebooku imaju 3,5 milijuna pratitelja. WWF je jednako popularan na svim društvenim stranicama koje imaju. Dnevno objavljuju preko desetak storija na Instagramu i Fb-u.

4.2. Four Paws

Međunarodna organizacija Four Paws globalna je organizacija za zaštitu životinja sa sjedištem u Beču, Austrija. Organizacija se usredotočuje na postupno poboljšanje životnih uvjeta životinja pod izravnim ljudskim utjecajem, spašavanjem životinja u potrebi i njihovom zaštitom. Usmjerava svoju pažnju na velike mačke, majmune, konje, medvjede i domaće lualice. Također vode kampanju za zaustavljanje neetičkih praksi poput ilegalne trgovine mladunaca. Four Paws predani su odgovornom postupanju sa životinjama i suzbijanju nezakonitih radnji. Dobrotvorna organizacija vodi vodeće utočište za velike mačke LIONSROCK, koje prednjači u skrbi za velike mačke u Africi. (Oyster, 2019.). U nastavku prikazane slike broj 10 i 11. Facebook i Instagram Four Paws.

Slika 7. Službena Instagram stranica Four Paws

Izvor: Four Paws, https://www.instagram.com/four_paws_international/ (Pristupljeno: 22.4.2021.)

Slika 8. Službena Facebook stranica Four Paws

Izvor: Four Paws <https://www.facebook.com/fourpaws.org/> , (Pristupljeno: 22.4.2021.)

Na Instagramu Four Paws ima 242 tisuću pratitelja dok na FB-u ima preko milijun. Four Paws je više popularan na Facebook-u te je stoga aktivniji i dnevno više objavljuje na Facebook-u nego na Instagramu.

4.3. Big Cat Rescue

Big Cat Rescue je neprofitna organizacija od 1995. Misija Big Cat Rescue je pružiti najbolji mogući dom životinjama o kojima se brinemo i zaustaviti protok egzotičnih mačaka kojima je potrebno utočište educirajući javnost o nevolji životinja i podržavajući jače zakone koji ih štite. Mačke u Big Cat Rescue su ovdje iz različitih razloga, uključujući neke su napustili vlasnici koji su pogrešno mislili da će velike mačke postati dobri kućni ljubimci, zlostavljane od vlasnika, spašene od uzgoja za izrade bundi i spašeni su kao mladunčad nakon što su lovci ubili majke. Dva primarna izvora prihoda za potporu mačkama i obrazovne aktivnosti su prihodi od obrazovnih tura i donacije skrbnih pojedinaca, korporacija i zaklada. U nastavku je slika broj 12, logo Big Cats Rescue.

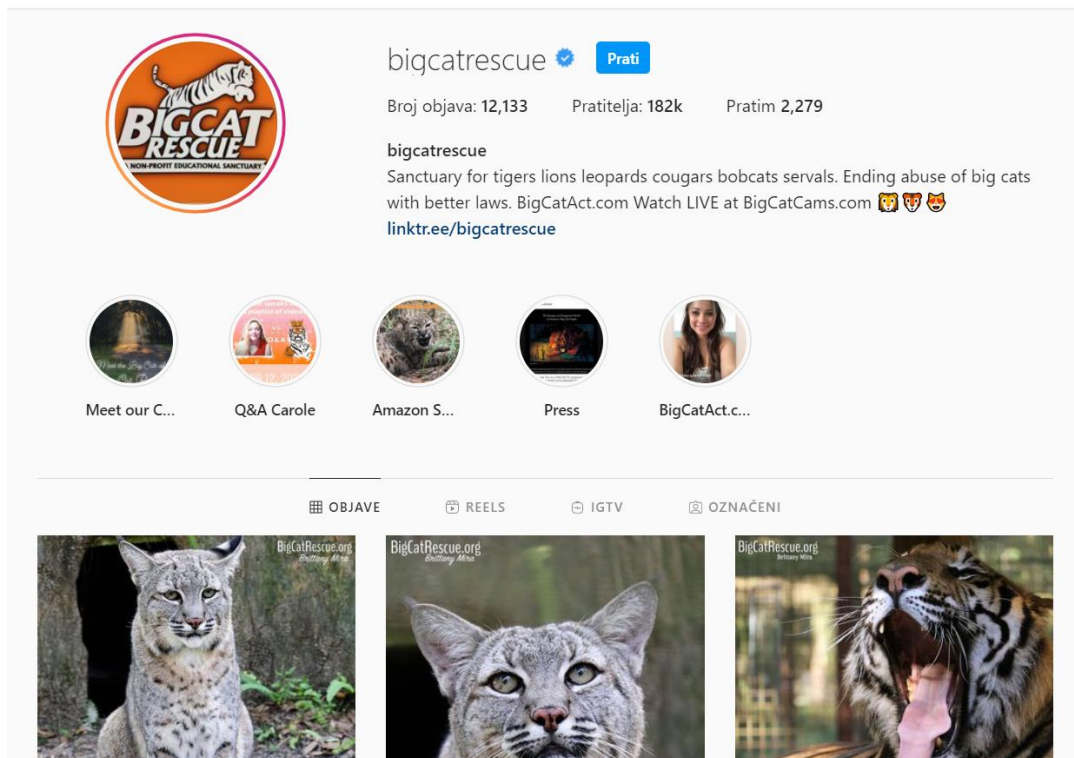
Slika 9. Logo Big Cats Rescue

Izvor: Big Cats Rescue, <https://bigcatrescue.org/>, (pristupljeno: 22.4.2021)

Dalje su prikazane slike broj 13 i 14, Facebook i Instagram Big Cat Rescue.

Slika 10. Službena Instagram stranica Big Cats Rescue

Izvor: Big Cats Rescue, <https://www.instagram.com/bigcatrescue/>, (pristupljeno: 22.4.2021)

Slika 11. Službena Facebook stranica Big Cat Rescue

Izvor: Big Cats Rescue, <https://www.facebook.com/bigcatrescue/>, (pristupljeno: 22.4.2021)

Na Instagramu Big Cat Rescue ima 182 tisuću pratitelja dok na FB-u ima preko 3 milijuna. Big Cat Rescue je više popularan na Fbu-u, ali su jednako aktivni na obadvije stranice i dnevno objavljuje više objava svoji aktivnosti u danu s velikim mačkama.

4.4. Panthera

Panthera je jedina organizacija na svijetu koja je posvećena isključivo očuvanju 40 vrsta divljih mačaka na svijetu i njihovih ekosustava. Koristeći stručnost vodećih svjetskih biologa mačaka, Panthera razvija i provodi globalne strategije za najugroženije velike mačke: tigrove, lavove, jaguare, snježne leoparde, geparde, pume i leoparde.

Predstavljajući najopsežniji napor ove vrste, Panthera se udružuje s lokalnim i međunarodnim nevladinim organizacijama, znanstvenim institucijama, lokalnim zajednicama, vladama širom svijeta i građanima koji žele osigurati budućnost divljim mačkama.

Pantherin program bespovratnih sredstava, Small Cats fond, dodatno podržava inicijative za očuvanje i istraživanje mnogih manjih vrsta divljih mačaka širom svijeta. (Pantherin, 2019). U nastavku na slici broj 15 je prepoznatljiv logo panthera.

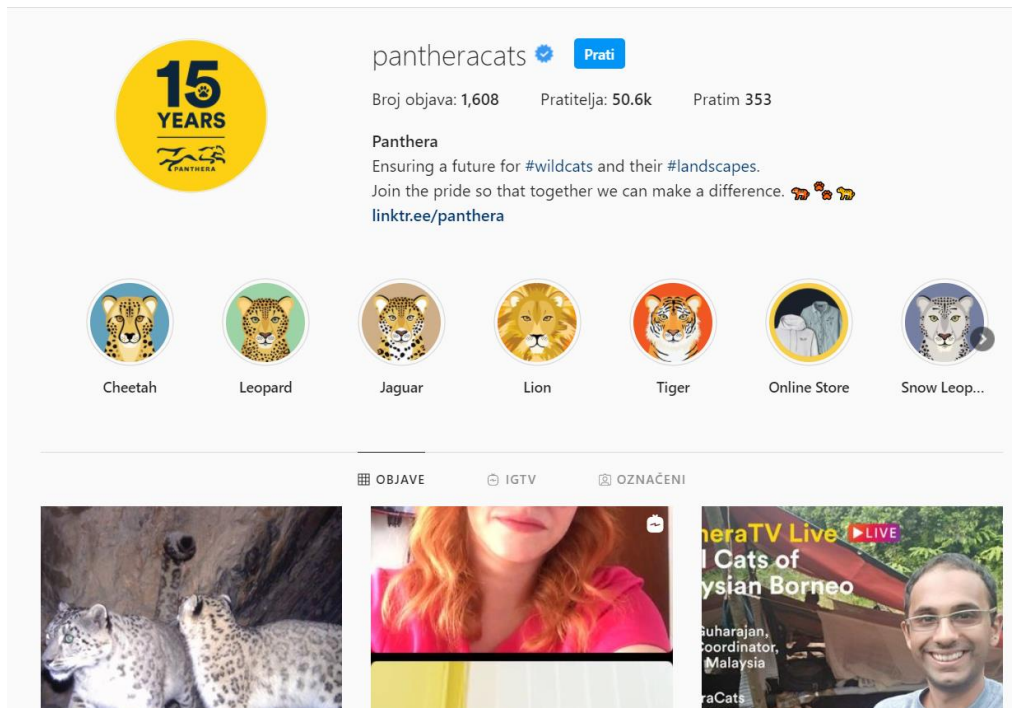
Slika 12. Logo Panthera

Izvor: Panthera, <https://www.panthera.org/> (pristupljeno: 23.4.2021.)

Dalje slijedi slika broj 16 i 17, Panthera Facebook i Instagram stranica.

Slika 13. Službena Instagram stranica Panthera

Izvor: Panthera, <https://www.instagram.com/pantheracats/>, (pristupljeno: 23.4.2021.)

Slika 14. Službena Facebook stranica Panthera

Izvor: Panthera, <https://www.facebook.com/pantheracats/>, (pristupljeno: 23.4.2021.)

Na Instagramu Pantherin ima 50,6 tisuću pratitelja dok na FB-u ima preko 260 tisuća. Pantherin je više popularan na Fbu-u, ali su jednako aktivni na obadvije stranice i

dnevno objavljuje obrazovne sadržaje i svoje aktivnosti u danu s velikim mačakama koje imaju u skloništu, kako bi obrazovali ljude kako živjeti u skladu s velikim mačakama.

4.5. Wildlife Warriors

Australski zoološki park Wildlife Warriors osnovali su 2002. godine Steve i Terri Irwin kao način da uključe druge brižne ljude da podrže zaštitu prirode. Glavni fokus dobrotvorne organizacije su mladi ispod 25 godina, jer mladi ljudi su više osviješteni i željni učiti o okolišu i životinjama.

Glavni fokus 2020. godine je bio podržati oporavak divljih životinja i staništa pružanjem hitnog spašavanja i pomoći u slučaju katastrofe. Dalje na slici broj 18 je prepoznatljiv logo od Wildlife Warriors-a.

Slika 15. Logo Wild Life Warriios

Izvor: Wild Life Warriios,

<https://www.acnc.gov.au/charity/4df6d39a7ec498ae9afbd43dafddf818> (Pristupljeno: 24.04.2021.)

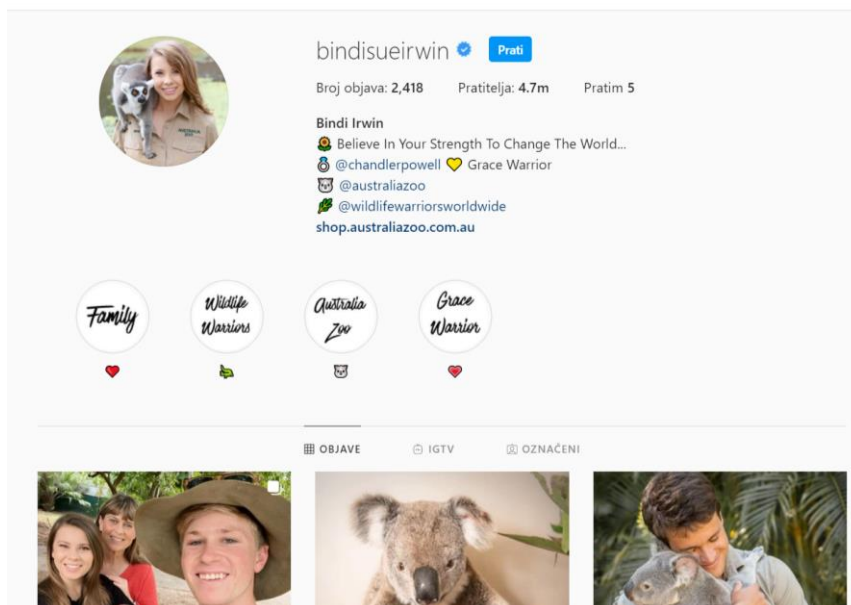
World Zoo Wildlife Warriors Worldwide ima brojne projekte koji se trenutno provode širom svijeta, uključujući (Australia zoo wildlife warriors worldwide LTD, 2021.):

- 1) „Istraživanje krokodila kroz proučavanje kretanja i ponašanja krokodila u partnerstvu sa Sveučilištem u Queenslandu,
- 2) partnerstvo s ECOCEAN-om radi provođenja znanstvenih istraživanja populacija kitovskih morskih pasa, migracije i ponašanje u uzgoju,
- 3) Jedinice za zaštitu i očuvanje tigra na Sumatri,

- 4) Opsežni napori i projekti za zaštitu Koale širom Australije u suradnji sa Sveučilištem u Sydneyu, Sveučilištem na Sunčevoj obali i Sveučilištem u Queenslandu,
- 5) Napori na očuvanju slonova u Kambodži,
- 6) Podržavanje programa čuvara pasa Geparda u Africi i udruživanje s programom Gepardi u Južnoj Africi radi pružanja projekata uzgoja i očuvanja mladunaca radi zaštite ove ugrožene vrste od izumiranja,
- 7) Potpora projektu Crnog nosoroga Ol Pejete dom najveće populacije crne rihi u istočnoj Africi br.
- 8) Istraživanje novog istraživačkog centra u rezervatu divljih životinja Steve Irwin u dalekom sjeveru Queenslanda, netaknuti raj od 130 000 hektara koji pruža dom raznim divljim životinjama u 35 različitih ekosustava,
- 9) Partnerstvo s Fauna & Flora International za širenje džepove zaštićenog zemljišta, olakšati patrole protiv krivolova, pomagati i educirati lokalno stanovništvo i poljoprivrednike da mirno koegzistiraju s autohtonim divljim životinjama,
- 10) Partnerstvo s prometom Jugoistočne Azije koji nadzire ilegalnu trgovinu divljinom i neumorno radi na borbi protiv ilegalnih operacija kupnje i prodaje prodavati divlje životinje i proizvode od divljih životinja.“

Dalje na slici broj 19 i 20 su slike Instagram i 21 Facebook slika Wildlife Warriors-a.

Slika 16. Službena Instagram stranica Wildlife Warriors-a

Izvor: Wild Life Warrios, <https://www.instagram.com/bindisueirwin/>, (Pristupljeno: 24.04.2021.)

Slika 20. Službena Instagram stranica Wildlife Warriors-a.

Izvor: Wild Life Warrios, <https://www.instagram.com/robertirwinphotography/?hl=hr>, (Pristupljeno: 24.04.2021.)

Instagram stranicu Wildlife Warriors-a, službeno vode Robert i Bindi Irwin. Bindi ima preko 4,7 milijuna pratitelja, a Robert 2,7 milijuna pratitelja. Oboje su aktivni na svojim društvenim mrežama i dnevno objavljuju nekoliko slika i priča. Službena Facebook stranica Wildlife Warriors-a je na slici broj 21.

Slika 21. Službena Facebook stranica Wildlife Warriors-a

Izvor: Wild Life Warriors, <https://www.facebook.com/WildlifeWarriorsWorldwide/>,
(Pristupljeno: 24.04.2021.)

Facebook stranica Wildlife Warriors-a. ima preko 12 tisuća pratitelja, što nije ništa u usporedbi sa stranicama na Instagramu. Bez obzira na broj pratitelja često su aktivni na svojim društvenim mrežama i dnevno objavljuju nekoliko priča što rade u zoološkom vrtu.

5. Analiza neprofitnih organizacija za zaštitu ugroženih vrsta u Hrvatskoj

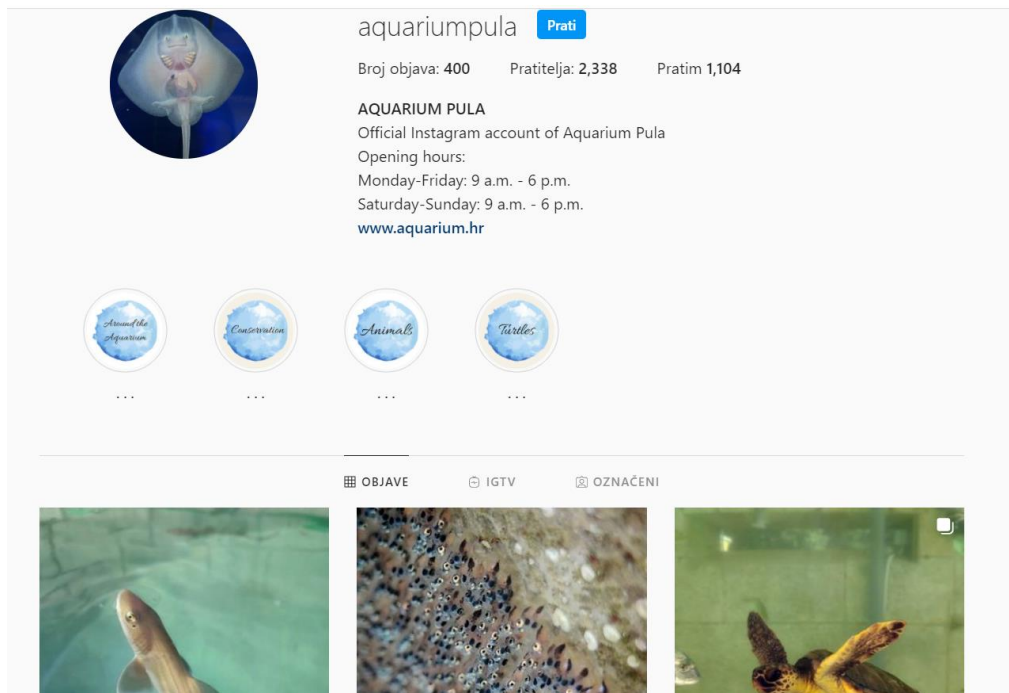
U Hrvatskoj neprofitne organizacije se uglavnom bave spašavanju psa i mačaka, no ima i nekoliko koje su specijalizirane za divlje, ugrožene životinje. Zbrinjavanjem ugroženih životinja bave se Nacionalni Parkovi, Parkovi prirode i razni rezervati. U nastavku su opisane organizacije koje su ispunile upitnik, dvije koje se bave morskim životinjama i dvije koje su specijalizirane za kopnene životinje.

5.1. Aquarium Pula

Akvarij je smješten u 130 godina staroj utvrdi Verudela, dijelu nekada moćnog obrambenog sklopa austrougarske Tvrđave Pula. Utvrdu danas nastanjuju stotine vrsta riba sjevernog i južnog Jadrana te nekoliko vrsta iz tropskih morskih i slatkih voda kao i ribe hrvatskih rijeka i jezera.

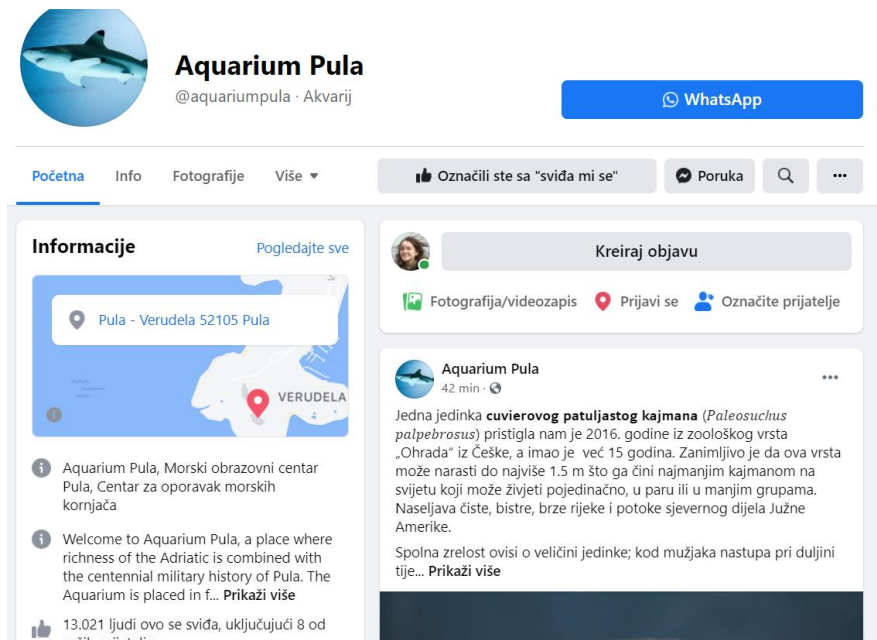
Aquarium Pula je još pri samom početku djelovanja, osmislio brendirani program za učenike, studente ili grupe različitih interesa pod nazivom „Plava škola“. Program je kratki tečaj morske biologije koji se sastoji od praktičnog dijela na terenu (obala, ronjenje i brod) i teoretskog dijela u praktikumu i u samom akvariju. U nastavku na slici broj 22 i 23 prikazane su službene Facebook i Instagram stranice.

Slika 22. Službena Instagram stranica Aquarium Pula

Izvor: Aquarium Pula, <https://www.instagram.com/aquariumpula/?hl=hr>, (Pristupljeno: 24.04.2021.)

Slika 23. Službena Facebook stranica Aquarium Pula

Izvor: Aquarium Pula, <https://www.facebook.com/aquariumpula/>, (Pristupljeno: 24.04.2021.)

Na Instagramu Aquarium Pula ima preko 2 tisuće pratitelja dok na FB-u ima preko 13 tisuća. Vidi se da je Aquarium Pula više popularna na FB-u, no bez obzira na to Aquarium Pula svaki dan objavljuje što se događa u Jadranskom moru te kako se oporavljaju ozlijeđene životinje u njihovom skloništu koje je u sklopu Aquarium-a.

5.2. Institut Plavi svijet

Glavni fokus Plavog svijeta Instituta za istraživanje i zaštitu mora su veliki morski kralježnjaci (kitovi, sredozemna medvjedica, morske kornjače i hrskavične ribe) te se spoznaje iz rezultata istraživanja prevode u obrazovne sadržaje i koriste u projektima zaštite vrsta i staništa. Institut plavi svijet djeluje na očuvanju morskog okoliša kroz tri glavna programa – programa znanstvenog istraživanja, obrazovnog programa i programa zaštite. Također surađuju s lokalnim, nacionalnim, regionalnim i međunarodnim ustanovama i organizacijama kako bi zajednički unaprijedili održivo upravljanje morskim okolišem i zaštitu morskog okoliša na području čitavog Sredozemlja.

Jedna je od najugroženijih vrsta sisavaca na svijetu je sredozemna medvjedica. „Rasprostranjenost joj je vrlo složena, nalazi se u umjerenim i suptropskim vodama Sredozemnog mora i istočnog Atlantskog oceana. Broj predstavnika ove vrste procjenjuje se na svega 600 jedinki grupiranih u tri zemljopisno izolirane subpopulacije – istočno Sredozemlje (Grčka, Cipar, Turska), zapadna obala Afrike i otočje Madeira.“ (Plavi-svijet, 2021)

Nekoliko istraživanja ove vrste dovelo je do zaključaka da je promjenu društvenog ponašanja sredozemne medvedice uzrokovalo povećanje ljudskog pritiska i narušavanje pogodnih staništa. Nekad društvenu vrstu koja je živjela u kolonijama, danas se češće nalazi kao usamljenu jedinku ili u malim skupinama. (Plavi-svijet, 2021)

„Povijesna rasprostranjenost sredozemne medvjedice obuhvaćala je Jadransko more. Prvi znanstveni opis sredozemne medvjedice napravljen je na primjerku ulovljenom 1777. godine u blizini otoka Cresa. U 17. i 18. stoljeću prisutnost sredozemne medvjedice zabilježena je duž cijele istočne obale Jadrana, dok većina dojava o uhvaćenim jedinkama iz 19. stoljeća dolazi s Kvarnera (sjeverni Jadran) i iz Dalmacije

(srednji i južni Jadran). Prvi oblik zaštite ove vrste pojavljuje se u 20. stoljeću kada je zabilježeno smanjenje prisutnosti sredozemne medvjedice“ (Plavi-svijet, 2021)

Prva potvrđena dojava o ponovnom pojavljivanju sredozemne medvjedice u Jadranskom moru dogodila se 2005. godine, kada je vrsta pozitivno identificirana na temelju fotodokumentacije snimljene u blizini otoka Silbe. „Vjerojatno je da jedinke koje dolaze iz obližnjih kolonija Jonskog i Egejskog mora ulaze u Jadransko more, zadržavajući se samo ograničeno vrijeme prije povratka u ostatak Sredozemlja. Slična pojavljivanja sredozemnih medvjedica također su opisana u drugim područjima gdje se ova vrsta smatra regionalno izumrlom.“ (Plavi-svijet, 2021). U nastavku na slici broj 24 je prepoznatljiv logo Plavog svijeta.

Slika 24. Logo Plavog svijeta

Izvor: Institut plavi svijet, <https://www.plavi-svijet.org/> (Pristupljeno: 18.8.2021.)

5.3. Beli Visitor Centre Cres

Rezervat na sjevernom dijelu otoka Cresa proteže se od uvale Fojiška do uvale Pod Predošćica, a danas je poznatiji kao rezervat „Kruna“ prema slikovitoj litici nadomak mjestašca Beli. Ornitološki rezervati dom su i ostalih vrsta ptica: suri orao, sova ušara, sivi sokol, vjetruša, gavran, modorokos, morski vranac i brojne druge.

„Iako se većina supova gnijezdi na području rezervata, pojedina gnijezda nalaze se i izvan zaštićenih područja. Primjer je kolonija od desetak parova supova koji se redovno gnijezde na liticama otoka Plavnika. Upravo je ta kolonija pod najvećim pritiskom turističkih brodova koji je tijekom ljetnih mjeseci posjećuju i obilaze. Takve aktivnosti,

kao i cjelodnevno zadržavanje ronilačkih brodova i/ili stvaranje buke podno litica (radi turističkog ronjenja) mogu imati negativni utjecaj na koloniju i uzrokovati prerano polijetanje mladih ptica iz gnijezda ili spriječiti slijetanje odraslih ptica na gnijezdo.“ (Belivisorcentre, 2021). U nastavku na slici broj 25 je prepoznatljiv logo Beli Visitor Centre Cres.

Slika 25. Logo Beli Visitor Centre, Cres

Izvor: Vrijeme leti, hoću li i ja, <https://belivisorcentre.eu/en/> (Pristupljeno: 18.8.2021.)

Jedna od zadaća Centra je provođenje edukativnih programa s ciljem promocije i očuvanja prirodnih vrijednosti Tramuntane i otoka Cresa. Edukativni programi provode se kroz radionice namijenjene djeci, lokalnom stanovništvu i zainteresiranim grupama posjetitelja. U nastavku na slici broj 26 je naslovna strana Beli Visitor Centre Cres.

Slika 26. Naslovna stranica Beli Visitor Centre, Cres

Izvor: Vrijeme leti, hoću li i ja, <https://belivisorcentre.eu/en/> (Pristupljeno: 18.8.2021.)

5.4. Javna ustanova Park prirode Velebit

Park prirode je područje osobite ljepote i zanimljivog biljnog i životinjskog svijeta. U njemu su dopuštene aktivnosti koje ne ugrožavaju prirodnu ravnotežu. Park prirode Velebit je najznačajnije endemsko čvorište flore i kopnene faune u Hrvatskoj. Velebitska degenija, hrvatska guščarka, hrvatsko zvonce, riba oštrulja, dugonogi šišmiš i vuk samo su neke od najpoznatijih endemskih i rijetkih vrsta parka prepunog različitih kraških fenomena.

Unutar parka prirode Velebit se nalaze sljedeća zaštićena područja (PP Velebit, 2021.):

- „uvala Zavratnica
- Velnačka glavica
- Hajdučki kukovi
- Rožanski kukovi
- Cerovačke pećine
- Posebni rezervat šumske vegetacije Štirovača“.

Dalje na slici broj 27 je prepoznatljiv logo Parka prirode Velebit.

Slika 27. Logo Park Prirode Velebit

Izvor: Park prirode Velebit, <https://www.pp-velebit.hr/hr/> (Pristupljeno: 18.8.2021.)

6. Istraživanje zaštite ugroženih životinjskih vrsta u Hrvatskoj

6.1. Metodologija istraživanja

Svrha ovog istraživanja je istražiti svrhu organizacija Aquarium Pula, Javna ustanova Park prirode Velebit, Javna ustanova "Priroda" i Plavi svijet Institut za zaštitu mora te njihov doprinos zajednici. Glavni fokus ovih organizacija je očuvanje okoliša i briga o ugroženim vrstama. Znanstveno istraživanje za potrebe pisanja diplomskog rada provedeno je u razdoblju od listopada do prosinca 2020. godine. Istraživanje je provedeno na uzorku organizacija koje se bave zaštitom prirode i životinja u Hrvatskoj te je anketa poslana 4 organizacijama digitalnim putem.

Za izradu istraživanja korištena su 22 pitanja od kojih su 5 zatvorenog tipa i 17 otvorenog tipa. Od navedenih zatvorenih pitanja njih 3 je politomnog tipa i 2 su pitanja formirana korištenjem Likertove ljestvice.

Na temelju glavnog cilja izvedeni su sljedeći popratni ciljevi:

- Utvrditi osviještenost ljudi o ugroženim životinjama.
- Istražiti koliko međusobno organizacije u Hrvatskoj i svijetu surađuju.
- Utvrditi porast krivolova.
- Istražiti primjenu i važnost društvenih mreža pri promociji rada neprofitnih organizacija.

6.2. Rezultati istraživanja

U uvodnom pitanju tražilo se radi lakše orijentacije da organizacije stave svoji naziv.

Tablica 1. Naziv organizacija

Aquarium Pula
Javna ustanova Park prirode Velebit
Javna ustanova "Priroda"
Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora

Izvor: Autorica

U tablici 1 vidi se koje 4 organizacije su ispunile upitnik.

Prvo otvoreno pitanje ankete: „Možete li ukratko navesti koji su najvažniji doprinosi organizacije za zaštitu životinja?“ istražuje što organizacija radi u području zaštite okoliša i ugroženih vrsta, odnosi se na utvrđivanje ciljeva organizacije, ne uzimajući u obzir vrijeme pandemije COVID-19 (Tablica 2.).

Tablica 2. Najvažniji doprinosi organizacija za zaštitu životinja

očuvanje vrsta u prirodi (plemenita periska, glavata želva, raža kamenica, morska mačka mrkulja i bljedica)
Pratimo stanje i brojnost populacije, vodimo evidenciju mrtvih, ozlijeđenih ili bolesnih ugroženih životinja
Javna ustanova "Priroda" upravlja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže na području Primorsko-goranske županije te je između ostalog odgovorna za praćenje stanja i provođenje mjera i aktivnosti zaštite ugroženih vrsta. Osim toga, Ustanova upravlja sa Centrom za posjetitelje Beli u okviru kojeg djeluje oporavilište za bjeloglave supove.
Jadranski projekt dupin djeluje 30 godina i ponosni smo što smo od osnutka Instituta Plavi svijet 1999. godine uspješno pokrenuli i druge projekte u sklopu programa edukacije, znanosti i zaštite. Provođenjem Jadranskog projekta dupin značajno smo doprinijeli zaštiti ove vrste i očuvanju morskog okoliša u cjelini. Neka od postignuća našeg trenutnog djelovanja koje u stvarnosti i nema svoj kraj su: 2002. smo nadležnim tijelima vlasti predali prijedlog za osnivanje zaštićenog morskog područja za dupine u Kvarneriću (sjeverni Jadran), te je ono 2006. godine proglašeno prvim morskim rezervatom za dupine u Sredozemnom moru;

Izvor: Autorica

Na tablici 2 vidimo da se Aquarium Pula bavi očuvanjem, spašavanjem i rehabilitacijom morskih životinja. Javna ustanova Park prirode Velebit prati stanje i brojnost populacije te vodi evidenciju mrtvih, ozlijeđenih ili bolesnih ugroženih životinja.

Javna ustanova "Priroda" upravlja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže na području Primorsko-goranske županije. Osim toga, Ustanova upravlja sa Centrom za posjetitelje Beli u okviru kojeg djeluje oporavilište za bjeloglave supove i plavi svijet. Institut za zaštitu mora provodi projekt Jadranski dupin s kojim su značajno doprinijeli zaštiti ove vrste i očuvanju morskog okoliša u cjelini, a projekt je aktivan od 1999. godine.

Sljedeće pitanje glasi „Koliko dugo djeluje organizacija?“. Odnosi se prema analizi dobivenih podataka znanstvenog istraživanja u kojem je sudjelovalo 4 ispitanika, (tablica 3.):

Tablica 3. Koliko dugo organizacija djeluje

20 godina

Posluje već dvadeset i dvije godine

Ustanova je osnovana 2006. godine dok je Centar za posjetitelje Beli počeo s radom 2017. godine.

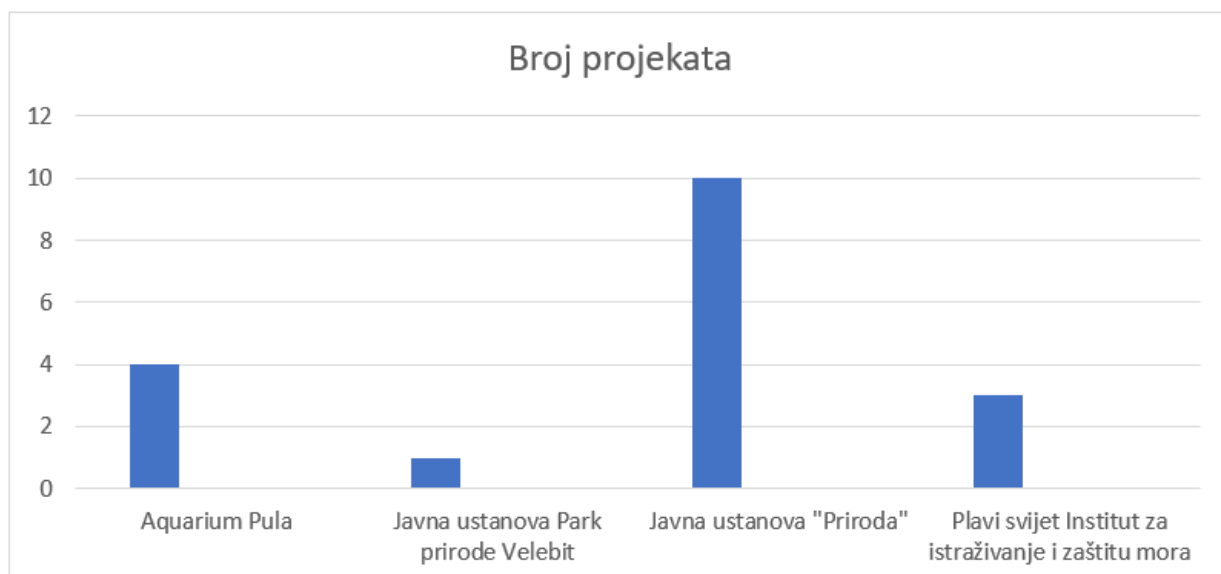
Organizacija djeluje od 1999. godine, istraživanja se provode već 30 godina.

Izvor: Autorica

Na tablici 3, vidimo da sve organizacije uspješno djeluju već više od 20 godina i nastavljaju sa svojim rastom i razvojem te se moderniziraju i prisutne su na socijalnim mrežama.

Treće pitanje „Koliko projekata godišnje ima organizacija?“ prikazano je grafikonom broj 1. te vidimo da Javna ustanova „Priroda“ ima najviše projekata.

Grafikon 1. Broj projekata provedenih u godinu dana

Izvor: Autorica

U trenutku istraživanja u Aquarium Pula imali su četiri projekta, Javna ustanova Park prirode Velebit jedan projekt, a Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora tri projekta. Javna ustanova "Priroda"; osim oporavilišta za bjeloglave supove, redovno provode aktivnosti za zaštitu velikih zvjeri (s posebnim naglaskom na populaciju risa), vretenca jezerskog regoča, leptira apolona te školjkaša plemenite periske.

Četvrto pitanje odnosi se na to kako prate projekte te vidimo da se rezultati prate svakodnevno (Tablica 4.).

Tablica 4. Pregled kako poduzeća prate projekte

Svakodnevno
Provođenje pratimo kroz pisane izvještaje te izlaskom na teren
Projekti se prate kroz izradu izvješća.
Internim nadzorima, a kako je većina projekata financirana fondovima EU provode se i vanjske kontrole.

Izvor: Autorica

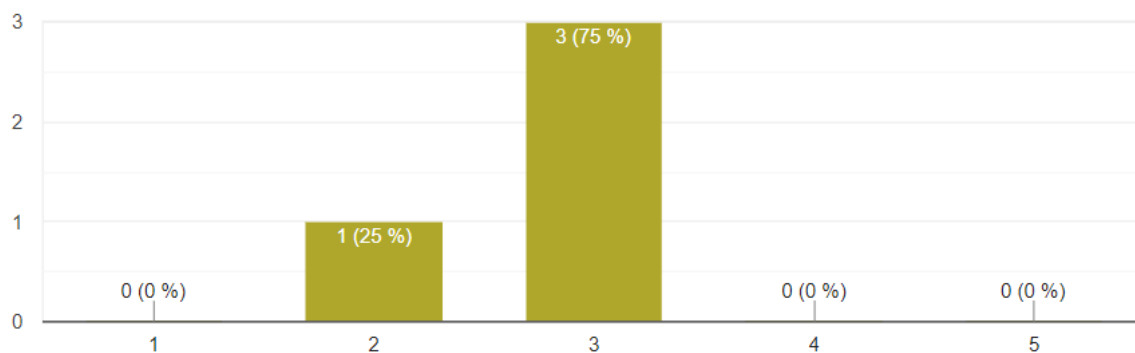
Ovo pitanje se odnosilo na provođenje projekata, kako se prate i kojom učestalošću. Rezultati tablice 4. pokazuju nam da se aquarium Pula svakodnevno prati rezultate, Javna ustanova Park prirode Velebit prati rezultate kroz pisane izvještaje po izlasku

na teren, Javna ustanova Priroda akođer prati rezultate kroz izradu izvješća te Institut plavi Svijet prati rezultate internim nadzirima.

Peto, šesto, sedmo, osmo i deveto pitanje diplomskog rada odnose se na utvrđivanje koliko su ispitanici aktivni putem medija, pri tome ne uzimajući u obzir vrijeme pandemije COVID-19 te da li se uočavaju pozitivne promjene u osviještenost stanovništva i zašto je potrebno zaštititi floru i faunu.

Grafikon 2 se odnosi na pitanje 5 „Koliko vi smatrate da su ljudi osviješteni o ugroženim životinjskim vrstama“

Grafikon 2. Osviještenost ljudi o ugroženosti životinjskih vrsta

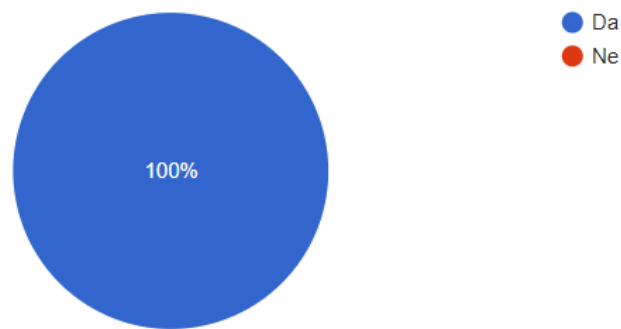

Izvor: Autorica

Javna ustanova Park prirode Velebit smatra da su ljudi nisu dobro osviješteni o ugroženim vrstama životinja, dok ostali su ocijenili osviještenost s ocjenom dobar.

Šesto pitanje, odnosi se na osviještenost ljudi o važnosti flore i faune a glasi: „Da li mislite da bi ljudi željeli naučiti više o zaštiti ugroženih vrsta“ Pitanje je zatvorenog tipa. Dalje je također prokazani grafikon (Grafikon 3.).

Grafikon 3. Mišljenje o tome da li bi ljudi željeli naučiti o zaštiti ugroženih vrsta

Izvor: Autorica

Vidi se da se svi jednoglasno slažu da bi ljudi željeli naučiti više o zaštiti ugroženih vrsta.

Pitanje 7 se odnosi na doprinos ljudi za očuvanje ugroženih životinja, na tablici 5 pitanje glasi: „Možete li istaknuti što bi ljudi morali činiti da pridonese očuvanju ugroženih vrsta te čime možemo doprinijeti za zaštitu ugaženih životinja (Tablica 5.)?“

Tablica 5. Mišljenje o tome što bi ljudi trebali učiniti da se doprinese zaštiti životinja

U svakodnevnom životu, konstantno u svim aktivnostima treba razmišljati za zaštitu prirode i ponašati se u skladu s tim načelima.

Ljudi mogu pridonijeti očuvanju ugroženih vrsta svojim odgovornim ponašanjem u prirodi.

Educirati se kroz radionice, volonirati, sudjelovati u aktivnostima praćenja stanja ako je moguće

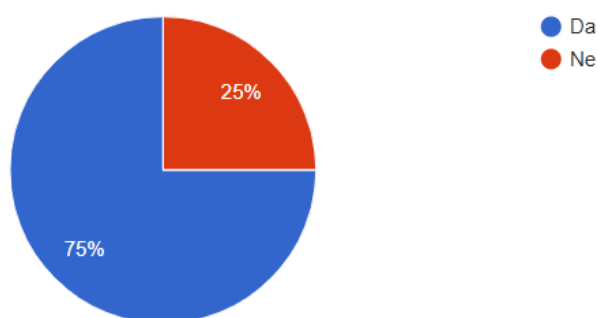
Edukacijama, volonterstvima, donacijama ali i vlastitim angažmanom u privatnom životu.

Izvor: Autorica

Većina organizacija ističu da su najbolji načini kako pojedinac može pridonesti zaštiti divljih životinja preko edukacije i volontiranjem, te uvesti načela za zaštitu prirode i životinja u svoju svakodnevicu.

Na grafikonu 4 pitanje 8 se odnosi na uključenost lokalnog stanovništva u projekte koji se organiziraju, a pitanje 8 glasi „Da li organizirate radionice za lokalno stanovništvo da obrazujete mlade ljude?“

Grafikon 4. Organizacija radionica za obrazovanje mladih ljudi u lokalnoj zajednici

Izvor: Autorica

Aquarium Pula, javna ustanova "Priroda" i plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora organiziraju radionice dok javna ustanova Park prirode Velebit ne organizira radionice za lokalno stanovništvo, ali se može dobiti tura vođena sa stručnjakom u sklopu izleta parkom.

Pitanje 9 nadovezuje se na pitanje 8 te se odnosi na promjene u osviještenost pojedinaca na povezanost prirode i ljudi, pitanje glasi: „Ako je pozitivno odgovoreno prijašnje pitanje, uočavate li pozitivne promjene? “ prikazano tablicom 6.

Tablica 6. Pozitivne promjene

Da, ali sporo.
Da
Da. Pozitivne promjene su zainteresiranost lokalnog stanovništva i sudjelovanje u našim edukacijskim programima i eko akcijama. Neki od naših mladih koji sudjeluju u radionicama i godišnjim programima se odlučuju za studije biologije, ekologije, kemije, oceanigrafije i sl.

Izvor: Autorica

Javna ustanova Park prirode Velebit odgovorila je negativno na prijašnje pitanje 8 te Aquarium Pula i Javna ustanova "Priroda" uočavaju promjene ali sporo dok Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora uočava pozitivne promjene kroz zainteresiranost lokalnog stanovništva i sudjelovanje u edukacijskim programima i eko akcijama. Neki od mladih koji sudjeluju u radionicama i godišnjim programima se odlučuju za studije biologije, ekologije, kemije, oceanografije i sl.

U tablici 7, 10 pitanje se odnosi na to da organizacije izvještavaju o povezanosti ministarstva Hrvatske s organizacijama te pitanje glasi „Da li izvještavate treće strane poput Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja o svojim rezultatima?“.

Tablica 7. Izvještaj Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja o rezultatima

Da
Izvještavamo, kroz Godišnja izvješća
Da. Godišnji izvještaji se nalaze na našim web stranicama i dostupni su javnosti. Također, o našem radu izvještavamo Nacionalnu zakladu za razvoj civilnog društva.

Izvor: Autorica

Prema dobivenim podacima u tablici 7 vidi se da organizacije izvještavaju treće strane poput Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja o svojim rezultatima u godišnjim izvještajima.

Tablica 8 se nadovezuje na prijašnje pitanje koliko je organizacija aktivna na svojim glavnim stranicama, pitanje 11 glasi: „Da li o svom radu izvještavate javnost?“

Tablica 8. Izvještaj javnosti o radu organizacije

Da
Da, svakodnevno
Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja dostupan je za javnost. Također pojedine aktivnosti objavljujemo na društvenim mrežama

Izvor: Autorica

Sve organizacije su aktivne na svojim stranicama godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja dostupan je za javnost.

Pitanje broj 12 i 13 diplomskog rada odnose se na utvrđivanje učinka organizacija u spašavanju životinja, pri tome ne uzimajući u obzir vrijeme pandemije COVID-19.

Pitanje 12 je otvorenog tipa te glasi „Koliko prosječno jedinki životinja se spasi godišnje?“. Tim pitanjem se želi saznati učinkovitost organizacija u spašavanju životinja. U tablici 9 je vidljiv broj koliko se godišnje spasi jedinki životinja.

Tablica 9. Prosječan broj životinjskih jedinki koje se spase

10 tak glavatih želvi, razmnožimo 20tak raža i morskih mačaka, a broj periski se smanjuje
1-2 jedinke
Bjeloglavih supove od 10 do 15 godišnje, međutim neke životinjske vrste ne možemo izraziti prema broju spašenih jedinki.
4-5

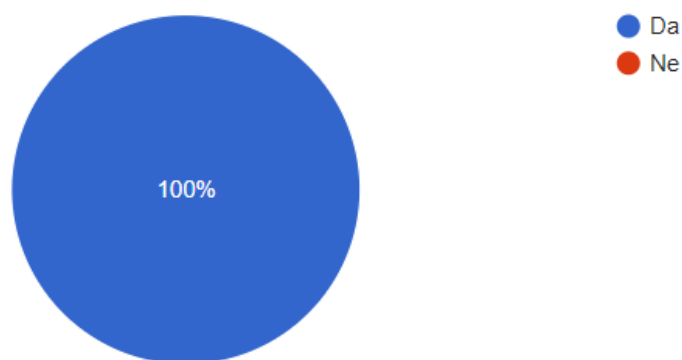
Izvor: Autorica

Javna ustanova Park prirode Velebit spasi godišnje 1-2 jedinke, Aquarium Pula 10-tak glavatih želvi, razmnoži 20-tak raža i morskih mačaka, a broj periski se smanjuje.

Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora spasi godišnje 4-5 jedinke dok javna ustanova "Priroda" bjeloglavih supova od 10 do 15 godišnje, međutim neke životinjske vrste ne može se izraziti prema broju spašenih jedinki.

Na slijedećem grafikonu 5, koji se odnosi na pitanje broj 13, želi se prikazati uspješnost očuvanja ugroženih životinjskih vrsti, pitanje glasi: „Da li se smanjila ugroženost tih vrsta?“. Pitanje je zatvorenog tipa.

Grafikon 5. Smanjenost ugroženosti životinjskih vrsta

Izvor: Autorica

Sve organizacije su se jednoglasno složila da se smanjila ugroženost vrsta za koje brinu i koje su u njihovom području.

U tablici 10, pitanje 14 se odnosi na koliko su nagrada dobile organizacije za svoju uspješnost u radu. Pitanje glasi: „Da li je rad vaše organizacije prepoznat s nagradama ili priznanjima, i ako da, s kojima? “.

Tablica 10. Nagrade i priznanja za rad organizacije

Nismo dobili nagrade i priznanja u domeni zaštite prirode, ali smo medijski izuzetno popraćeni.

Javno priznanje za osobiti doprinos na provođenju zaštite, očuvanja i promicanja zaštićenih područja planine Velebit, Priznanje za sudjelovanje na izložbi Jesen u Lici

Centar za posjetitelje dobio je nagradu za održivi turizam Turističke zajednice Kvarnera.

Da, rad naše organizacije prepoznat je brojnim nagradama.

Institut Plavi svijet dobio je priznanje bivših Predsjednika RH, dr Ive Josipovića (2014) i Stjepana Mesića (2004); [link]

Institut Plavi svijet primio je nagradu "Information Society Award" od UN World Summita za najbolju internetsku stranicu u kategoriji "Znanost i tehnologija" u Hrvatskoj te osvojio UN World Summit nagradu u kategoriji E-sadržaj i kreativnost u 2003. godini;

Prirodoslovni dokumentarni film "Otvoreno more" Instituta Plavi svijet, koji je snimljen i produciran u suradnji sa Institutom za oceanografiju i ribarstvo u Splitu i Hrvatskim prirodoslovnim muzejem primljen je u službenu konkurenciju "37. Svjetskog festivala podmorske fotografije i dokumentarnog filma" održanog u Marseilles-u (Francuska) 2010. godine na kojem je osvojio nagradu "Prix del'Institut oceanographique – Fondation Albert 1er, Prince de Monaco". Dokumentarac je naknado emitiran više puta na Hrvatskoj Radio Televiziji.

Izvor: Autorica

Aquarium Pula odgovorio je da nisu dobili nagrade i priznanja u domeni zaštite prirode, ali smo medijski izuzetno popraćeni. Javna ustanova Park prirode Velebit dobila je javno priznanje za osobiti doprinos na provođenju zaštite, očuvanja i promicanja zaštićenih područja planine Velebit, Priznanje za sudjelovanje na izložbi Jesen u Lici.

Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora prepoznat je brojnim nagradama te javna ustanova "Priroda" dobio je nagradu za održivi turizam Turističke zajednice Kvarnera.

U pitanju 15 htjelo se saznati da li organizacije međusobno surađuju, pitanje glasi: „Surađujete li s drugim partnerima u Hrvatskoj i u svijetu? Da (s kojima?)/Ne“. Pitanje je otvorenog tipa te su odgovori vidljivi u tablici 11.

Tablica 11. Suradnja s drugim organizacijama u Hrvatskoj i svijetu

Da, razni instituti, univerziteti, europski akvariji i dr.

Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Veleučilište u Karlovcu, Udruga BIOM

Da, Amus i Grefa (Španjolska), LPO (Francuska), Riserva naturale regionale Lago di Cornino (Italija), DOPPS (Slovenija), Fund for wild flora and fauna i Green Balkans (Bugarska), Fondacija za zaštitu ptica grabljivica (Srbija), Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore (Crna Gora), AOS (Albanija), HOS (Grčka), Nature and parks authority (Israel), VulPro (Afrika)

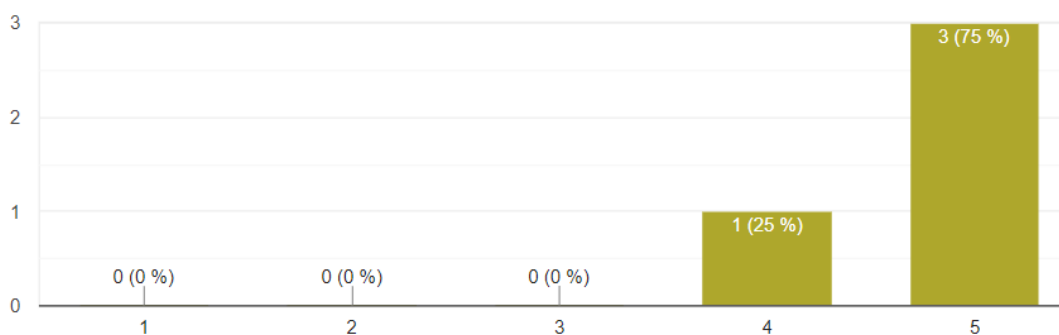
Da surađujemo s brojnim partnerima u Hrvatskoj i svijetu. <https://www.plavi-svijet.org/> (na dnu stranice se nalazi popis svih partnera i suradnika)

Izvor: Autorica

Aquarium Pula surađuje s raznim institutima, univerzitetima i europskim akvarijima. Javna ustanova "Priroda" surađuje s Amus i Grefa (Španjolska), LPO (Francuska), Riserva naturale regionale Lago di Cornino (Italija), DOPPS (Slovenija), Fund for wild flora and fauna i Green Balkans (Bugarska), Fondacija za zaštitu ptica grabljivica (Srbija), Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore (Crna Gora), AOS (Albanija), HOS (Grčka), Nature and parks authority (Israel), VulPro (Afrika). Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora surađuje sa SPRA – Institut za istraživanje i zaštitu okoliša, Italija, HAOP - Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Miramare – zaštićeno područje mora, Italija, CoNISMa - Nacionalni međusveučilišni konzorcij za znanosti o moru, Italija, Sveučilište Oregon State, Odsjek za ribarstvo i bioraznolikost, SAD, University College London, Velika Britanija, Sveučilište u Padovi, Sveučilište Primorska, Odsjek za bioraznolikost, Koper, Slovenija, Sveučilište Queensland, Possingham Lab, St Lucia, Australija i mnogim drugima. Javna ustanova Park prirode Velebit surađuje s veterinarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Veleučilište u Karlovcu i udrugom BIOM.

Na grafikonu 6 je prikazana važnost društvenih mreža pošto njih pretežito koriste mladi te pitanje 16 glasi: „Koliko smatrate da su socijalne mreže važne za dostupnost informacija o Vama? (FB, Instagram i druge socijalne mreže)?“.

Grafikon 6. Važnost društvenih mreža

Izvor: Autorica

Javna ustanova "Priroda" jedini su dali ocjenu 4, ali svejedno smatraju da su socijalne mreže važne dok Javna ustanova Park prirode Velebit, Aquarium Pula i Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora smatraju socijalne mreže vrlo važne te su aktivni na dnevnim bazama.

Tablica 12 se nadovezuje na prijašnje pitanje, te pitanje 17 glasi: „Smatrate li da se s društvenim mrežama postiže učinak osviještenosti o zaštiti ugroženih vrsta?“. Pitanje je otvorenog tipa.

Tablica 12. Važnost društvenih mreža za osviještenost ljudi o zaštiti životinja

Da

U određenoj mjeri, da

Da, društvene mreže su jedan od važnih elemenata informiranja javnosti o (našem) istraživačkom radu

Izvor: Autorica

Prema tablici 12 vidi se da aktivnost i dostupnost na društvenim mrežama je jedan od važnih elemenata za povezanost s javnošću. Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora odgovorio je da su društvene mreže jedan od važnih elemenata informiranja javnosti o istraživačkom radu što pomaže o osviještenosti o zaštiti ugroženih vrsta,

Javna ustanova "Priroda" i Aquarium Pula odgovorili su potvrdno i Javna ustanova Park prirode Velebit smatra da se u određenoj mjeri s društvenim mrežama postiže učinak osviještenosti o zaštiti ugroženih vrsta.

U tablici 13 htjelo se saznati utjecaj globalne pandemije na ugrožene životinje. Pitanje 18 glasi: „Da li su uočeni utjecaji COVID-a na očuvanje ugroženih vrsta? (negativni ili pozitivni)“ te je otvorenog tipa.

Tablica 13. Utjecaj COVID-a 19 na očuvanje ugroženih vrsta

Uočeni su pozitivni utjecaji tako što je smanjen antropogeni pritisak na mora.

Uočeni su negativni utjecaji na očuvanje ugroženih vrsta, a odnose se na povećanje broja ljudi

Da. Konkretno u slučaju bjeloglavih supova je utjecaj bio pozitivan jer je bilo manje uznemiravanja gnijezda na liticama od strane turističkih brodova.

Utjecaj COVIDA moći ćemo komentirati po završetku praćenja (utjecaja podvodne buke), trenutno se provode istraživanja, a konačne rezultete moći ćemo komentirati kada prikupimo i analiziramo podatke.

Izvor: Autorica

Zanimljivo je da je Javna ustanova Park prirode Velebit uočila negativne utjecaje na očuvanje ugroženih vrsta, što se a odnosi na povećanje broja ljudi. Dok Aquarium Pula uočava pozitivne utjecaje tako što je smanjen antropogeni pritisak na mora. Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora utjecaj COVID-a vidjet će po završetku pandemije i Javna ustanova "Priroda" u slučaju bjeloglavih supova utjecaj je pozitivan jer je manje uznemiravanja gnijezda na liticama od strane turističkih brodova.

U tablici 14 htjelo se saznati što se događa s krivolovom u pandemiji, pitanje 19 glasi: „Da li je zabilježen porast krivolova divljih životinja zbog globalnih blokada (lockdown)?“ te je otvorenog tipa.

Tablica 14. Porast krivolova na divlje životinje za vrijeme pandemije

Nismo primjetili
Zabilježen je porast krivolova
Nemamo takvih saznanja
Trenutno nemamo takve podatke, prikupljeni podatci analizirati će se po završetku pandemije i usporediti sa razdobljem prije.

Izvor: Autorica

Prema podacima u tablici svi se da Javna ustanova "Priroda" nema porasta krivolova, Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora podatke o krivolovu u vrijeme COVID-a vidjet će po završetku pandemije. Javna ustanova Park prirode Velebit je zabilježila je porast krivolova te Aquarium Pula nema porasta krivolova.

Pitanjem 20 se htjelo saznati koliko su organizacije internacionalne, a prikazano je u tablici 15. Pitanje glasi: „Da li su Vaši zaposlenici samo iz Hrvatske ili i iz inozemstva?“. htjelo se saznati te je otvorenog tipa.

Tablica 15. Zaposlenici u organizacijama

Iz Hrvatske
Naši zaposlenici su samo iz Hrvatske
Samo iz Hrvatske
Iz Hrvatske i inozemstva

Izvor: Autorica

Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora jedini ima zaposlenike iz Hrvatske i inozemstva dok ostali, Javna ustanova "Priroda", Javna ustanova Park prirode Velebit i Aquarium Pula imaju zaposlenike samo iz Hrvatske.

U tablici 16 su prikazani rezultati pitanja 21 – kojim se htjelo saznati koliko lokalno stanovništvo sudjeluje u programima organiziranih od strane organizacija, pitanje glasi: „Da li u Vašim organizacijama volontiraju volonteri?“. Pitanje je otvorenog tipa.

Tablica 16. Prisutnost volontera u organizacijama

Da
Ne
Da, kroz rad Ustanove uspješno je održano više volonterskih akcija

Izvor: Autorica

Aquarium Pula nema volontere ali zato puno ulaže da se lokalno stanovništvo osvijesti o zaštiti mora i morskih životinja. Javna ustanova "Priroda", Javna ustanova Park prirode Velebit i Plavi svijet Institut za istraživanje i zaštitu mora uspješno su održali više volonterskih akcija.

7. Zaključak

Diplomski rad istražuje stanje okoliša i onečišćenje istog na svjetskoj razini te općenito globalno zagrijavanje i očuvanje ugroženih vrsta u tom okviru. Uslijed promjena u klimi i okolišu ugrožene su mnoge životinjske i biljne vrste, samim time smanjuje se biološka raznolikost kako u Hrvatskoj tako i u cijelome svijetu.

Znanstvenici su podijelili stanje u okolišu na devet granica koje ne smijemo prijeći kako ne bi u potpunosti uništili planet. Gubitak biološke raznolikosti, pretjerano korištenje slatkovodnih voda, klimatska kriza i zakiseljavanje oceana su već godinama u crvenoj zoni i još uvijek se ne poduzima dovoljno kako bi se trend okrenuo na pozitivno.

Poseban značaj ovog rada pridodan je analizi organizacija koje se bave problematikom ugroženih životinjskih vrsta i pomažu pri očuvanju biološke raznolikosti i u Hrvatskoj i u svijetu. Na svjetskoj razini djeluje nekoliko velikih i dobro poznatih organizacija čiji je glavni cilj dobrobiti ugroženih životinja te obrazovanje stanovništva o važnosti očuvanja prirode. U Hrvatskoj se neprofitne organizacije uglavnom bave spašavanjem pasa i mačaka, no nekoliko njih su specijalizirane za divlje i ugrožene životinje. Zbrinjavanjem ugroženih životinja bave se Nacionalni Parkovi, Parkovi prirode i razni rezervati. Temelj ovog rada je istraživanje provedeno preko upitnika poslanog određenim organizacijama u Hrvatskoj.

Upitnik je poslan slijedećim organizacijama: Akvarij Pula koji se bavi očuvanjem, spašavanjem i rehabilitacijom morskih životinja. Javna ustanova Park prirode Velebit koji prati stanje i brojnost cjelokupne životinjske populacije te vodi evidenciju mrtvih, ozlijeđenih ili bolesnih ugroženih životinja. Javna ustanova "Priroda" upravlja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže na području Primorsko-goranske županije. Osim toga, Ustanova upravlja sa Centrom za posjetitelje Beli u okviru kojeg djeluje oporavilište za bjeloglave supove. Plavi svijet Institut za zaštitu mora provodi projekt Jadranski dupin s kojim su značajno doprinijeli zaštiti ove vrste i očuvanju morskog okoliša u cjelini, a projekt je aktivan od 1999. godine.

Na temelju prikupljenih odgovora iz ankete napravljeno je istraživanje kojim se analizira rad i marketinške aktivnosti neprofitnih organizacija u Hrvatskoj kao i načini te ciljevi njihovog angažmana i oglašavanja na društvenim mrežama. Provedenim

istraživanjem argumentirane su i obrađene neprofitne organizacije, kao i koncepcije marketinga koja se provodi na njihovom primjeru.

Prema provedenoj anketi osviještenost ljudi o ugroženosti životinjskih vrsta nije zadovoljavajuća. Manjak osviještenosti rezultira prekomjernim lovom i krivolovom, ugroženim staništima i skraćenim životom pojedinih vrsta. Sve ispitane organizacije surađuju s organizacijama u zemlji i inozemstvu, što doprinosi njihovim uspješnim akcijama. Za vrijeme pandemije Covid-19 utvrđen je porast krivolova na svim područjima. Izuzetak je porast populacije bjeloglavih supova na Cresu gdje su uočena nova gnijezda s mladima zahvaljujući neometanosti od strane ljudi. Važnost društvenih mreža pri promociji rada neprofitnih organizacija je izrazito velika te se njima organizacije i uvelike koriste.

Značaj marketinga na primjeru neprofitnih organizacija za zaštitu ugroženih životinja, proizlazi iz činjenice da one izravno i uvelike ovise upravo o javnosti. Na taj način, one, između ostaloga osiguravaju donacije i privlače volontere za rad u svojoj organizaciji.

Popis literature

Knjige:

1. Alfrević N, 2013., ŠK, Osnove marketinga i menadžmenta neprofitnih organizacija, Školska knjiga, Institut za inovacije, Split
2. Andreasen, A. R.; Kotler, P., 2008.: Strategic marketing for nonprofit organization, Prentice Hall Upper Sadle River, NJ.
3. Halfar B., 2015., Kontroling neprofitnih organizacija usmjeren na učinke: smjernice za određivanje ciljeva, planiranje i upravljanje u neprofitnim organizacijama, Kontroling Kognosko d.o.o., Zagreb
4. Marić I., Zagreb, 2018., Menadžment neprofitnih organizacija, Ekonomski fakultet Zagreb
5. Pavičić J., 2003., Strategija marketinga neprofitnih organizacija, Masmedia, Zagreb
6. Radalj M., 2018., Odnosi s javnošću u neprofitnim organizacijama, Hrvatska sveučilišna naklada, Hrvatska udruga odnosa s javnošću, Zagreb

Znanstveni članci:

1. Dukši I., Pirjak K., Vincek D., Strateška procjena utjecaja na okoliš u Republici Hrvatskoj, 2016., Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, Vol. 7 Br. 2., Str 34-48.
2. Lay V., 1993., Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline, Vol. 2 Br. 2., Str. 257-267, obrazovanje za okoliš u Hrvatskoj. Stanje, problemi i pretpostavke razvoja, Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
3. Lujuč M., 2020., Education for Environment, Education in the Environment or Education on the Basis of Nature?, Acta Iadertina, Vol. 17 Br. 1., Str. 15-19 Izvorni znanstveni članak Zagreb.
4. Marjanić S., 2019., Medijska slika svijeta o globalnom zagrijavanju ili "Is the Earth Fucked?" (Brad Werner), Vol. 8 Br. 14., str. 2169-2180.
5. Rajšp M., Fošnarič S., 2014., Odgoj i obrazovanje za okoliš i njegov utjecaj na djecu, Faculty of Education, University of Maribor, Faculty of Education,

Croatian Journal of Education : Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje, Vol. 16 Br. 1., str. 119-148.

6. Xavier Le Den, Bruyère S., Dubois G. (Ramboll), Garcia-Borreguerro C., Bary A. (CO2 Logic), 2020. European Green Deal.
7. Zaninović K., Gajić-Čapka M., 2008., Klimatske promjene i utjecaj na zdravlje, (Zagreb). Vol. 28 Br. 1., str. 5-15.

Internetski izvori:

1. Australia zoo wildlife warriors worldwide LTD, 2021, dostupno na: <https://www.acnc.gov.au/charity/4df6d39a7ec498ae9afbd43dafddf818>
Pristupljeno: 24.04.2021.
2. Beli Visito centre, 2021. dostupno na: <https://belivisitorcentre.eu/> Pristupljeno: 10.7.2021.
3. Bossard. M., 2019, What Is a Not-for-profit Organization?, dostupno na: <https://www.patriotsoftware.com/blog/accounting/what-is-a-not-for-profit-organization/> Pristupljeno: 20.12.2020.
4. Bradford A., Pappas S., 2017., Effects of Global Warming, <https://www.livescience.com/37057-global-warming-effects.html> Pristupljeno: 20.12.2020.
5. Bruyninckx H., 2020., Onečišćenje zraka, dostupno na: <https://www.eea.europa.eu/hr/themes/air/intro> Pristupljeno: 20.12.2020.
6. Beli visit centre, 2021., dostupno na: <https://belivisitorcentre.eu/edukativne-radionice/> Pristupljeno: 25.6.2021.
7. Denchak M., 2016., Are the Effects of Global Warming Really that Bad?, dostupno na: <https://www.nrdc.org/stories/how-you-can-stop-global-warming>
Pristupljeno: 20.12.2020.
8. Denchak M., 2016., Are the Effects of Global Warming Really that Bad?, dostupno na: <https://www.nrdc.org/stories/are-effects-global-warming-really-bad> Pristupljeno: 20.12.2020.
9. Deziel C, 2019., 5 Causes of Global Warming, dostupno na: <https://sciencing.com/5-causes-global-warming-8232444.html> Pristupljeno: 20.12.2020.
10. Institut plavi svijet, 2021., dostupno na: <https://www.plavi-svijet.org/zastita/vrste/sredozemna-medvjedica/>, Pristupljeno: 10.7.2021.

11. Kenton W., 2020, Not for Profit, dostupno na: <https://www.investopedia.com/terms/n/not-for-profit.asp> Pristupljeno: 20.12.2020.
12. Ezgeta M., Matešić M., 2020., Sažetak - Europska strategija biološke raznolikost dostupno na: <https://www.hrpsor.hr/wp-content/uploads/2020/06/Europska-strategija-biolos%CC%8Cke-raznolikosti-HR-PSOR.pdf> pristupljeno 8.2.2021.
13. Europska komisija, 2020, dostupno na: https://ec.europa.eu/clima/change/causes_hr Pristupljeno: 28.3 2021.
14. European Commission, 2020, dostupno na: https://ec.europa.eu/clima/sites/default/files/eu-climate-action/docs/climate_neutral_commission_study_en.pdf Pristupljeno: 28.3 2021.
15. Mreža cvinet Slovenija-Hrvatska-jugoistočna europa, 2019. dostupno na: <https://civinet-slohr.eu/zeleni-plan-cilj-europe-je-do-2050-biti-prvi-klimatski-neutralni-kontinent/> Pristupljeno: 6.4.2021.
16. Oyster, 2019., dostupno na: <https://www.oysterworldwide.com/news/17-charities-that-help-endangered-animals/> Pristupljeno: 23.4.2021.
17. Pantera, 2019., dostupno na: <https://www.panthera.org/> Pristupljeno: 23.4.2021.
18. Pesek A. 2019., 8 Incredible Nonprofits Saving Animals Every Day, dostupno na: <https://www.charitycharge.com/incredible-nonprofits-saving-animals-everyday/> Pristupljeno: 23.4.2021.
19. PETA, 2021., dostupno na: <https://www.peta.org/about-peta/> Pristupljeno: 24.4.2021
20. Planetary boundaries, 2015., Planetary Boundaries - an update, dostupno na: <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2015-01-15-planetary-boundaries---an-update.html?fbclid=IwAR1I9kc8UUL641GQyA7BAfziYyOKcwy7oA1ZRho2ZOq844uUXYQP5jmJ8KM> Pristupljeno: 23.4.2021.
21. Simkovich, D. (2017). How to Run a Non-Profit Organization. dostupno na: <http://smallbusiness.chron.com/run-nonprofit-organization-4133.html> Pristupljeno: 28.5.2021.

22. Šapica, 2020, dostupno na: <http://sapica.hr/skloniste-za-zivotinje/>
Pristupljeno: 23.4.2021.
23. United Nations, 2015., Climate change, dostupno na:
<https://sdgs.un.org/topics/climate-change> Pristupljeno: 20.12.2020.
24. United Nations, 2015., THE 17 GOALS, dostupno na: <https://sdgs.un.org/goals>
Pristupljeno: 20.12.2020.
25. World Meteorological Organization, 2019, State of the Climate in 2018 shows accelerating climate change impacts, dostupno na:
<https://public.wmo.int/en/media/press-release/state-of-climate-2018-shows-accelerating-climate-change-impacts> Pristupljeno: 20.12.2020.
26. World Wide Fund for Nature, 2021, Dostupno na: <https://www.worldwildlife.org/>,
Pristupljeno: 22.4.2021.

Popis slika

Slika 1. Svjetska meteorološka organizacija.....	9
Slika 2. Granice planeta	12
Slika 3. Svjetska meteorološka organizacija(The World Meteorological Organization, WMO) ...	4
Slika 4. 17 ciljeva održivog razvoja (SDG).....	16
Slika 5. Globalno zagađenje	21
Slika 6. Logo WWF-a.....	29
Slika 7. Službena stranica WWF-a.....	29
Slika 8. Službena Facebook stranica WWF-a	30
Slika 9. Službena Instagram stranica WWF-a.....	31
Slika 10. Službena Instagram stranica Four Paws.....	32
Slika 11. Službena Facebook stranica Four Paws.....	32
Slika 12. Logo Big Cats Rescue	33
Slika 13. Službena Instagram stranica Big Cats Rescue	34
Slika 14. Službena Facebook stranica Big Cat Rescue	34
Slika 15. Logo Pantera	35
Slika 16. Službena Instagram stranica Pantera	36
Slika 17. Službena Facebook stranica Panthera.....	36
Slika 18. Logo Wild Life Warriors.....	37
Slika 19. Službena Instagram stranica Wildlife Warriors-a.....	38
Slika 20. Službena Facebook stranica Wildlife Warriors-a.....	40
Slika 21. Službena Instagram stranica Aquarium Pula.....	42
Slika 22. Službena Facebook stranica Aquarium Pula	42
Slika 23. Logo od Plavog svijeta.....	44
Slika 24. Logo Beli Visitor Centre, Cres.....	45
Slika 25. Naslovna stranica Beli Visitor Centre, Cres	45
Slika 26. Logo od Park Prirode Velebit	46

Popis tablica

Tablica 1. Naziv organizacija	48
Tablica 2. Najvažniji doprinosi organizacija za zaštitu životinja	48
Tablica 3. Koliko dugo organizacija djeluje	49
Tablica 4. Pregled kako poduzeća prate projekte	50
Tablica 5. Mišljenje o tome što bi ljudi trebali učiniti da se doprinese zaštiti životinja	52
Tablica 6. Pozitivne promjene	53
Tablica 7. Izvještaj Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja o rezultatima	54
Tablica 8. Izvještaj javnosti o radu organizacije.....	55
Tablica 9. Prosječan broj životinjskih jedinki koje se spase	55
Tablica 10. Nagrade i priznanja za rad organizacije	57
Tablica 11. Suradnja s drugim organizacijama u Hrvatskoj i svijetu.....	58
Tablica 12. Važnost društvenih mreža za osviještenost ljudi o zaštiti životinja	59
Tablica 13. Utjecaj COVID-a 19 na očuvanje ugroženih vrsta.....	60
Tablica 14. Porast krivolova na divlje životinje za vrijeme pandemije	61
Tablica 15. Zaposlenici u organizacijama	61
Tablica 16. Prisutnost volontera u organizacijama.....	62

Popis grafikona

Grafikon 1. Broj projekata provedenih u godinu dana.....	50
Grafikon 2. Osviještenost ljudi o ugroženosti životinjskih vrsta.....	51
Grafikon 3. Mišljenje o tome da li bi ljudi željeli naučiti o zaštiti ugroženih vrsta.....	52
Grafikon 4. Organizacija radionica za obrazovanje mladih ljudi u lokalnoj zajednici ..	53
Grafikon 5. Smanjenost ugroženosti životinjskih vrsta.....	56
Grafikon 6. Važnost društvenih mreža.....	59

Prilog broj 1.

Anketni upitnik o poslovanju organizacija za zaštitu ugroženih životinja u Hrvatskoj

Poštovani,

kao studentica završne godine Ekonomskog fakulteta u Puli u sklopu kolegija Neprofitni marketing pišem diplomski rad pod temom Marketing organizacija za zaštitu životinja. Ovim putem se javljam sa zamolbom da ispunite upitnik koji Vam šaljem te da podijelite informacije o napretku Vaše organizacije u provođenju aktivnosti zaštite prirode i životinja.

Ispunjavanje upitnika neće Vam oduzeti više od 10 minuta.

Unaprijed zahvaljujem na Vašim odgovorima.

Srdačno i s poštovanjem

1. Naziv organizacije

2. Možete li ukratko navesti u čemu je najvažniji doprinos Vaše organizacije za zaštitu ugroženih životinja?

3. Koliko dugo posluje organizacija?

4. Koliko projekata zaštite ugroženih vrsta Vaša organizacija trenutno ima?

5. Kako pratite provođenje projekata?

6. Koliko vi smatrate da su ljudi osviješteni o ugroženosti životinja?

Nisu potpuno svjesni 1-5 Potpuno su svjesni

7. Je li bi ljudi htjeli više naučiti? Da/ne

8. Možete li istaknuti što bi ljudi morali činiti da doprinesu očuvanju vrste?

9. Čime možemo pridonijeti za zaštitu divljih životinja? (volontirati, pohađati radionice...)

10. Dali organizirate radionice za lokalno stanovništvo da obrazujete mlade ljude?
Da/ne

11. Ako da, Vidite li pozitivne promjene?

12. Dali izvještavate 3 strane poput Ministarstva zaštite okoliša o svojim rezultatima?

13. Možete li kvantificirati rezultate svoga rada (koliko ste životinja spasili godišnje do sada)?

14. Da li se smanjila ugroženost tih vrsta?

15. Jeste li dobili kakve nagrade, priznanja?

16. Suradujete li s drugim partnerima u Hrvatsko i u svijetu? Da (s kojima?)/Ne

17. Koliko smatrate da su socijalne mreže važne za dostupnost informacija o vama?

18. Koliko pridajete značaj FB-u, Instagramu i drugim socijalnim mrežama?

Nisu važne 1-5 Vrlo su važne

19. Smatrate li da socijalne mreže postižu željeni učinak u postizanju osviještenosti mladih ljudi zašto je potrebno brinuti o životinjama?

20. Dali o svom radu izvještavate javnost?

21. Dali su uočeni utjecaji COVID-a na očuvanje ugroženih vrsta? (negativni ili pozitivni)

22. Dali zabilježen porast krivolova divljih životinja zbog globalnih blokada (lockdown-u)?

23. Jesu li vaši zaposlenici lokalno stanovništvo ili uključujete li i ljude iz inozemstva?

24. Imate li volontere u svojim organizacijama?

Sažetak

Ovaj diplomski rad obrađuje teme globalnog zatopljenja i zagađenja, biološke raznolikosti te sumira dosadašnje napore koji se postižu na globalnoj razini kako bi se spriječile posljedice u tim okvirima problema, prema bazi aktivnosti zaštite ugroženih vrsta.

Glavni fokus diplomskog rada je na marketingu neprofitnih organizacija, točnije istražuje ulogu u provedbi i optimizaciji organizacijskih aktivnosti za zaštitu ugroženih životinja te sveukupne pozitivne strane koje korištenje marketinga može donijeti neprofitnim organizacijama. Temelj ovog rada je istraživanje provedeno preko upitnika poslanog određenim organizacijama u Hrvatskoj.

Analizom odgovora na provedeni upitnik zaključujemo da tijekom trajanja pandemije COVID-19 primjećuje se pozitivan utjecaj na životinje jer ljudi ne ometaju njihova staništa. Zahvaljujući međunarodnoj suradnji razmjene životinja postiglo se povećanje populacije. Zbog slabe osviještenosti ljudi krivolov u moru je povećan. Sve organizacije koriste društvene mreže i provode radionice za lokalno stanovništvo da bi povećali angažman u zaštiti ugroženih vrsta.

Ključne riječi: neprofitne organizacije, marketinške aktivnosti, okoliš, zaštita ugroženih vrsta

Summary

This thesis deals with the topics of global warming and pollution, biodiversity and summarizes the efforts made so far at the global level to prevent consequences within this framework of the problem, according to the base of activities for the protection of endangered species.

The focus of the thesis is on the marketing of non-profit organizations, more precisely explores the role in the implementation and optimization of organizational activities for the protection of endangered animals and the overall benefits that the use of marketing can bring to non-profit organizations. The basis of this paper is a survey conducted through a questionnaire sent to certain organizations in Croatia.

By analyzing the answers to the questionnaire, we conclude that during the COVID-19 pandemic, a positive impact on animals is noticed because people do not disturb their habitats. Thanks to international animal exchange cooperation, population growth has been achieved. Due to poor awareness of people, poaching in the sea has increased. All organizations use social networks and conduct workshops for the local population to increase engagement in the protection of endangered species.

Keywords: non-profit organizations, marketing activities, environment, protection of endangered species